

Mlaš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 3

CELOVEC, DNE 19. JANUARJA 1961

CENA 2.- SILINGA

Med dvema ognjema

Novo leto je prineslo avstrijskemu gospodarstvu poleg notranjih težav sprčo naraščajočih cen in plač tudi težke zunanjetrgovinske skrbi, ki bodo sprčo povezanosti sodobnega gospodarstva nujno imele svoje posledice tudi v notranjem območju. Zadnja leta stoji v znamenju gospodarske integracije v Evropi, o kateri se mnogo govori, toda v resnici gre razvoj nekoliko drugače. V svobodni Evropi (in o integraciji v tem delu naše celine, zapadno od železne zaves, hočemo govoriti) nastajata nameste enega velikega gospodarskega prostora dva gospodarska bloka, ki med seboj tekmujeta. In kot je že običajno, v tej tekmi med velikimi, „gor plačujejo“ mali.

Začel se je ta razvoj leta 1957, ko je bila v Rimu podpisana pogodba o ustanovitvi evropskega gospodarskega tržišča šestorice (Francije, Zapadne Nemčije, Nizozemske, Italije, Belgije in Luksemburga). Namen te pogodbe je bil postopna združitev posameznih državnih gospodarstev v en veliki gospodarski prostor, kjer bi v gospodarskem prometu praktično odpadle vse meje in ovire, kot carine, omejitve blagovnega prometa s kontingenti; nadalje bi naj bili izenačeni davčni, socialno-zavarovalni, prometni in drugi pogoji, da bi bilo tako omogočeno kar najbolj prosto gibanje blaga, delovne sile in kapitala po vsem področju držav članic, ki se medsebojno gospodarsko izopolnjujejo. Ta prostor bi naj postal eno samo veliko tržišče. Je pač podobno kot v kmetijstvu: na večji kmetiji se da bolj uspešno gospodariti. Dočim bi med seboj države članice odpravile vse ovire posebne carine, bi pa navzven, to je do držav nečlanic, uvedle skupne in enake carine. To se pravi, pospeševale bi trgovski promet med seboj, proti nečlanom bi pa postale zaradi tega ovire še večje. Tako bi „skupno tržišče“ naznotraj bilo obnemem gospodarska trdnjava navzven, neke vrste protutež proti komunističnemu gospodarskemu bloku na Vzhodu.

Podpisniki rimske pogodbe so povabili tudi druge evropske države tostran železne zaves, da se pridružijo, vendar le-te se pozivajo niso odzvale, deloma iz lastnih posebnih gospodarskih interesov, deloma pa tudi iz političnih pomislekov, kot je to bilo v primeru Anglije in Avstrije.

V prvi vrsti je ostala zunaj Velika Britanija, ki ji preozka povezava s celinsko Evropo ni nikdar dišala, kajti ob pristopu k rimski pogodbi (EWG), bi sicer britanska industrija dobila dostop na „skupno evropsko tržišče“, obenem bi pa morala odpreti evropskim partnerjem svojo „cono funta šterlinga“, ki obstoji iz večine nekdanjih britanskih kolonij, kajti te so po doseženi politični osamosvojitvi ohranile gospodarsko povezavo z nekdanjo matično deželo. In izgleda, da je ta trg za Veliko Britanijo še vedno donosnejši, kot evropski. Zato je britanska vlada začela v Evropi iskati zaveznike med tistimi, ki jim integracija Evrope pod vodstvom velikih evropskih industrijskih držav (Francije, Zapadne Nemčije in Italije) ni dišala. Našla jih je najprej na severu, kajti gospodarstva Švedske, Norveške in Danske so že po tradiciji in geografski legi ozko povezana z Veliko Britanijo, isto velja za Portugalsko. Pridružila se ji je tudi Švica, ki ima prav poseben položaj zaradi svoje tradicionalne nevtralnosti in po vsem svetu razporedene trgovske in finančne mreže, zato se ji ni kazalo vezati na izrazito zapadno orientirano EWG, katere končni cilj je bil politični, namreč združitev Evrope. Tudi Avstrija je sledila angleškemu klicu, in sicer iz posebnih razlogov, o katerih bomo še govorili. Pristopila je k EFTA, kot je bila imenovana ta skupnost sedmorice, proti šestorici EWG, ki je nastala s pogodbo, podpisano v juniju 1959 v Stockholmu.

V razliko od ozke povezanosti v EWG pa predvideva EFTA mnogo bolj sproščeno zvezo. Njen glavni namen je pospeševanje trgovine med članicami, pri tem bi pa meje med posameznimi državami in najvažnejše, navzven, to je proti nečlanicam bi vsaka obdržala prosto roko tako glede carin kot tudi drugih gospodarskih ukrepov.

Pri zagovarjanju pristopa Avstrije k EFTA, kar

Polom komunističnega kmetijstva

Glavna točka zasedanja Vrhovnega sovjeta v Moskvi minuli teden je bilo kmetijstvo. Zaradi »neizpolnitve« načrtov je celotni gospodarski plan Sovjetske zveze, po katerem bi naj le-ta v sedmih letih prehitela Združene države, prišel v nered in je bilo treba izvesti globoke spremembe.

Po treh letih se je namreč izkazalo, da je velikopotezni načrt Hruščeva, doživel popoln neuspeh. Kmetijski strokovnjaki so sicer že prej dvomili o možnosti kmetijskega izkoriščanja praznih površin Sibirije, toda Hruščev je svoje načrte za evropske žitarice. Treba je bilo najti krivca in ta je bil seveda kmetijski minister Maskevič, ki je svojo »krivdo« skesano priznal ter odstopil. Vendar izgleda, da Hruščev svojih sibirskih načrtov ne mara opustiti, kajti sprejet je bil sklep o graditvi orjaških in sila dragih namakalnih naprav.

Vendar nista samo zemlja in vreme kriva neuspehov kmetijstva, kajti na dan so prišle velike nemarnosti v kmetijstvu po vsej Sovjetski zvezi, celo v Ukrajini, nekdanji žitnici Rusije. Tako je lani zaradi slabe oskrbe poginilo skupno 3 in pol milijona živine v Sovjetski zvezi. Tajnik sovjetske zvezne republike Georgije je dejal, da je samo v njegovi republiki poginilo lani 200.000 telet, to je 10 odst. celotnega števila živine. V republiki Kazakistan je poginilo 3.300.000 ovc in koz zaradi pomanjkanja krme.

V Ukrajini je bilo treba pšenico za 2 in pol milijona ha površine skrmiti živini, ker zaradi suše ni pogнала klasja. Pri tem je Hruščeva zopet popadla jeza. Očital je ukrajinskemu komunističnemu tajniku

Podgornju, da se naj ne izgovarja na vreme, na pomanjkanje kmetijskih strojev in krmil, ampak naj prizna, da je marsikaj kriva malomarnost kolhozov in uprav kolhozov, ki potvarjajo proizvodne številke, da se tako prikupijo višjim oblastem, češ da so izpolnili predvideni plan. Uradne statistike navajajo, da je pridelek pšenice znašal 850 kg na ha, v resnici pa je bilo polovica od tega že pokradene na polju, kar je Podgornji skrušeno priznal. Nadalje so vodstva kolhozov kupovala od privatnikov živino (vsak kolhozniški delavec sme namreč rediti po eno glavo goveje živine in obdelovati eno njivico samo zase) ter jih potem izkazovali kot pridelek kolhoza. Zgodilo se je celo, da so kolhozne uprave z dežele kupovale po trgovinah v mestih maslo, da »izpolnijo« svoj predvideni proizvodni plan.

To je nov dokaz, da je komunizem največji sovražnik kmeta in da socializirano kmetijstvo neizbežno vodi v propast.

Izrael ne bo plačal Eichmannovega odvnetnika

Izraelski parlament je naredil črto čez račun vlade, ki je nameravala nekemu kölnskemu odvnetniku izplačati honorar v znesku 20.000 dolarjev (pol milijona šil.) za obrambo znanega množičnega morilca Judov v drugi svetovni vojni, esesovca Eichmanna, ki je bil po posebnem Hitlerjevem povelju postavljen na čelo urada »za dokončno rešitev judovskega vprašanja«, to je za masovne pomore Židov. Toda tisočletni rajh je prekratko trajal, da bi mogel Eichmann svoje delo dovršiti. Po vojni se je skrival v Argentini, kjer so ga zajeli tajni agenti izraelske vlade ter ga skrivoma prepeljali v Izrael, kjer bo sojen.

Toda po poldrugem letu je prepad med obema blokoma vedno večji, izgledi za gradnjo »mosta« pa vedno manjši. Države EWG so med tem že postopoma v medsebojnem prometu že znižale carine za 30 odstotkov, prihodnje leto bodo v medsebojnem prometu odpravile sploh vse ovire, obenem pa začnejo proti nečlanicam uveljavljati enotne skupne carine ter kupovati blago samo ena od druge. EWG postaja res ne le skupno tržišče, ampak tudi skupna trdnjava.

Za Avstrijo postaja položaj zelo težak in trgovinski minister dr. Bock, ki je svojčas bil med glavnimi poborniki EFTA, je moral v svojem novoletnem nagovoru priznati, da ta organizacija ni izpolnila upov, ki jih je Avstrija vanjo stavila. Anglija in nordijske države ta razvoj v Evropi ne prizadene kaj prida, ker jih zbljuje zemljepisna lega in so povečini že prej v glavnem med seboj trgovale. Avstriji pa grozi, da bo vedno bolj izgubljala svoja tradicionalna tržišča v državah EWG, ne da bi za to dobila zadovoljivo nadomestilo v prostoru EFTA. Sedaj gre 50 odstotkov avstrijskega izvoza v države EWG in le 14 odstotkov v države EFTA. Zastoj zunanje trgovine bo pa nujno prizadel naše industrije, ki bodo morale ustaviti proizvodnjo, kar pa pomeni odpust delavcev in težke notranjegosposarske pretrese. Tudi naše kmetijstvo že čuti posledice integracije EWG, kajti izvoz živine v Zapadno Nemčijo in Italijo (posebno iz Tirolske) bodo nove carine v EWG precej zavrele. In kadar so Tirolci prizadeti v lastnih interesih, postanejo hitro zelo glasni. Se razume, da bodo prizadeti končno vsi. Vsekakor postaja potrebna revizija avstrijske mednarodne gospodarske politike. Ta revizija bo pa potrebna tudi pri vseh evropskih državah tostran železne zaves, kajti kljub uspehom EWG bi razcep svobodne Evrope v dva nasprotujoča si gospodarska tabora škodoval vsem, koristil pa samo mednarodnemu komunizmu pod moskovskim vodstvom.

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

- K R A T K E V E S T I -

Prvega sina je rodila Regina Sachsen-Meiningen, žena Otona Habsburškega, po petih hčerkah, v Pöckingu ob Starnberskem jezeru, kjer živi sedaj pretendent na Avstrijski prestol kot politični izgnanec. Po sedanjih zakonih mu je povratak v Avstrijo prepovedan, dokler se slovesno ne odpove vsem zahtevam na prestol ter obljubi zvestobo republikli. Novorojenca nameravajo krstiti na ime Karel, po dedu, ki je bil zadnji avstrijski cesar. Vprašanje botra še ni urejeno.

Abesinski cesar Haile Sellassie je pomislil vojake svoje telesne garde, ki so v minulemu decembru sodelovali pri državnem udaru proti njemu. Celo plačo (»sold«) za december jim je ukazal izplačati. Pač pa bodo premeščeni v redno vojsko. Slabše so odrezali podčastniki, kajti le-ti bodo smeli služiti v redni vojski le kot navadni vojaki. Šele potem, ko bodo z dobrim in pokornim vedenjem dokazali, da so se poboljšali, smejo upati na povrnitev čina. Najslabše se pa bo godilo častnikom, kajti prišli bodo pred sodišče.

Dva Rusa sta zoglenela v vsemirju, domnevajo ameriški strokovnjaki. Ameriške radarske postaje so namreč ugotovile prisotnost neke nezname rakete v vsemirju, ki bo po vsem videzu utegnila biti sovjetska, kajti Združene države v ustreznem času niso izstrelile nobene podobne rakete ali vsemirske ladje. Že za časa obiska Nikite Hruščeva v New Yorku na generalni skupščini Združenih narodov v minulemu septembru, so krožile govorice o spodletlem poskusu spraviti prve ljudi v vsemirje. Pač pa je nekaj tednov kasneje prišlo uradno sovjetsko sporočilo, da so vrhovni poveljniki raketnih čet in več višjih častnikov se smrtno ponesrečili pri »izvrševanju svoje dolžnosti«. Predstavniki Sovjetske akademije znanosti v Moskvi pa je minuli teden objavil, da Sovjetska zveza v bližnji prihodnosti ne namerava izvesti poletov z ljudmi v vsemirje.

150 rjavih in črnih medvedov so postrelili v minuli lovski sezoni od 15. maja do 15. decembra v Karpatih, poročajo rumunski časopisi. Večino medvedov so postrelili tuji lovci, kajti karpatski medvedi so znani po vsem svetu zaradi svojega izvrstnega kožuha in izredne velikosti. Polovica postreljenih medvedov je namreč tehtala nad 400 kg in merila okrog 2 metra v višino.

K dosedanjim ameriškim pošiljkam pšenice Poljski je minuli teden washingtonska vlada dodala novih 92.000 ton, da tako olajša prehranbeni položaj na Poljskem, ki je pred prihodom komunizma nekdanj bila ena izmed največjih izvoznic žitaric v Evropi. Povrh tega bo dobila Poljska že za 1.3 milijone dolarjev bombaža. Vse brezplačno.

Cerkveni davek (Kirchenbeitrag) je znižala nadškofija v Solnogradu na temelju posebnega sklepa cerkvenega sveta. Ta ukrep je bilo moč izvesti zategadelj, ker dobiva škofija letno podporo od države v znesku 6 milijonov šil. V omenjenem ukrepu so predvidene posebne olajšave za gotove kategorije potrebnih kmetov.

V Avstriji živi 47.000 beguncev, med katerimi je 27.000 nenemške jezikovne pripadnosti, in sicer je med njimi 9000 Madžarov, 4300 iz Jugoslavije, 1200 Rusov. Okrog 40.000 beguncev živi izven taborišč, ostali pa so nastanjeni v taboriščih.

Politični teden

Po svetu . . .

Zimsko zatišje

V mednarodni politiki je nastopilo kratko zatišje. Oba bloka imata skrbi v lastni hiši in si zaenkrat ne moreta privoščiti kakih zimskih ofenziv. Vendar pa zaradi tega »hladna vojna« ni jenjala, ona je kvečjemu začasnoma zamrznjena. Moskvo tarejo kmetijski problemi, kot poročamo podrobneje na 1. strani, v Ameriki pa se je novoizvoljeni predsednik Kennedy moral pripraviti na prevzem poslov. Jutri, v petek se bo namreč z velikimi slovesnostmi preselil v Belo hišo in prevzel državno krmilo.

Nemiri v Laosu in na Kubi pojenjujejo

Prodiranje komunističnih partizanov, ki so iz severnih provinc ob kitajski meji korakali proti državni prestolnici Laosa, se je ustavilo, predvsem zaradi tega, ker so Sovjeti ustavili svoje zračne pošiljke komunističnim četam. Vse kaže, da je imel podvig v Laosu le namen, izrabiti prehod oblasti v Ameriki od Eisenhowerja h Kennedyju in »pobasati« neutralistično državo Laos, ki je doslej bila neke vrste blazina med obema svetovnimima blokoma v Jugovzhodni Aziji. Toda, ko je ameriška vlada zelo odločno odgovorila in poslala v južnoazijske vode veliko eskadro vojnih ladij ter postavila svoje »Marines«, znamenite mornariške pešce (ki pa nimajo nič opraviti z našo prislovično Gebirgsmarine, ampak spadajo med ameriške elitne udarne oddelke) so v Moskvi postali previdnejši. Nujni nasveti iz Londona in Pariza k opreznosti so pa ameriško vlado odvračali od preuranjenega vstopa v novo džungelsko vojno, kajti džungelske vojne so Francozom povzročile mnogo skrbi in malo uspehov.

Tudi na Kubi je moral diktator Castro z velikim hrupom izvedeno »mobilizacijo«, ki jo je proglasil potem, ko je ameriška vlada prekinila diplomatske stike s Kubo, preklicati. Po nekaj dnevih bojevitiga marširanja po havanskih ulicah in mahanja po zraku s puškami in brzostrelkami sovjetskega izvora, je ves Castrov cirkus obvisel nekje v zraku. Napovedanega ameriškega »napada« na Kubo namreč ni bilo. V resnici pa ga Amerika sploh ni pripravljala, vse skupaj je bil samo sovjetski namen, da zakrije svoje šahovske poteze v Kongu in Laosu.

Smer bodoče ameriške politike je šele v študiju in menda se obetajo precejšnje spremembe. To so začutili tako v Moskvi kot v Pekingu, zato so prišli do zaključka, da nima smisla dražiti novega državnega predsednika Združenih držav, kajti tako Moskva kot Peking rabita sedaj nekoliko miru, da zopet prideta do sapa. V Sovjetski zvezi so neuspehi v kmetijstvu postavili na glavo ves gospodarski načrt, na Kitajskem pa je lanska slaba letina povzročila naravnost lakoto. To so resnični vzroki za komunistično pomirljivost, ki gre tako daleč, da je Hruščev izredno prisrčno voščil zapadnonemškemu kanclerju Adenauerju k 85. rojstnemu dnevu.

Ameriški dolar hira

Pa tudi Amerika ima svoje skrbi. Prva in največja je primanjkljaj v plačilni bilanci. Ta primanjkljaj ni povzročila morda usihajoča zunanja trgovina, nasprotno, ta je še vedno cvetoča. Pač pa sta pomoč zavezniki državam ter nerazvitim področjem in velikanski izdatki za ameriške vojaške sile v Afriki in Aziji, predvsem pa v Evropi, povzročili sušo celo v blagajni bogatega »strica Sama«. Deloma so pa krivi tega ameriški denarniki sami, kajti zaradi višjih obrestnih mer v Evropi so ameriški zasebni kapitali prihajali preko Atlantika v upanju, da bi prinašali svojim gospodarjem več dobička. Tako se je zgodilo, da je iz Amerike odhajalo več denarja, kot ga je vanjo prihajalo, čemur pravijo strokovnjaki pasivna plačilna bilanca.

Prva posledica vsake pasivne plačilne bilance pa je padec zaupanja v denar take pasivne države, v našem primeru Združenih držav. Je približno isto, kot z zadolženim privatnikom. Da poravnajo svoje obveznosti, je morala Amerika seči po svojih zlatih zalogah, ki so se v teh dneh skrčile na 18 milijard dolarjev. So sicer še vedno največje na svetu, toda sedanje stanje je najnižje v zadnjih 20 letih. Posledica tega je bila, da so ljudje po vsem svetu, ki so doslej smatrali dolarje kot najboljšo valu-

to in v njem nalagali svoje premoženje, začeli dolarje prodajati in kupovati zlato — in švicarske franko in — glej čudo zapadnonemške marke. Vrednost denarja je vedno odvisna od gospodarskega zdravja države in njene plačilne zmožnosti. Posledica je bila, da so cene zlata zrastle preko uradno določenih 35 dolarjev za unčo finnega zlata. Pojavile so se tudi govorice o razvrednotenju dolarja. Dolar pa je obratna podlaga za dobro polovico svetovne trgovine in bi vsaka sprememba njegove kupne moči globoko pretresla celotni mehanizem svetovne trgovine. Zato so evropske države, posebno Zapadna Nemčija in Velika Britanija znižale obrestne mere, da tako ustavijo priliv kapitala iz USA.

Nemci naj plačajo

To pa ne zadostuje. Zato je ameriška vlada odredila, da se mora večina družin vojakov v Evropi vrniti nazaj v Ameriko, kajti te družine so na koncu koncev trošile v Evropi dolarje. Obenem pa se je washingtonska vlada obrnila na zapadnonemško vlado z zahtevo, da ji povrne del stroškov za ameriške čete v Nemčiji, kjer je največji kontingent ameriškega vojaštva, ter da Zapadna Nemčija prispeva za akcijo za gospodarsko pomoč nerazvitim državam Azije in Afrike vsaj poldrugo milijar-

. . . in pri nas v Avstriji

Kolesa koalicijske škriplice

Vsakoletno zborovanje ali politične »duhovne vaje« mandatarjev OeVP na Semmeringu, ki so letos bile od 16. do 17. januarja, so zopet postavile v ospredje vprašanje sodelovanja obeh glavnih strank v vladi. Koalicijsko oziroma se namreč po razgreti bitki za budget še dosedaj kljub ostri zimi ni ohladilo. V zadnjih tednih je bilo več znakov, ki kažejo, da se v vrstah OeVP vedno bolj množijo glasovi, ki zahtevajo revizijo, to je spremembo sedanjega koalicijskega pakta, ki daje obema partnerjema praktično enake pravice, dočim je vsaj pred javnostjo večji del odgovornosti prevajen na OeVP, kajti ta ima v tej vladi oba najvažnejša sedeža, namreč kanclerja in finančnega ministra.

Posebno iz krogov deželnih organizacij OeVP in Gospodarske zveze (»Wirtschaftsbunda«) izhajajo vedno bolj energične zahteve po »sprostitvi« tesnih koalicijskih vezi, ki bi naj prvi vladni stranki vrnilo nekoliko več svobode v politiki. Vendar s tega načela koalicijske ne upa nihče odkrito napasti, kot bi si to v sruči želel. Na zborovanju Wirtschaftsbanda v Solnogradu je deželni glavar Klaus dejal, da je »plažeti« socializaciji treba napraviti konec ter dati več svobode zasebnim iniciativam. Predvsem pa je treba na področju javne uprave začeti z varčevanjem, glede cen in plač pa uvesti strožjo disciplino ter tako preprečiti njihovo nadaljnje naraščanje. Dejal je, da daje država s svojim razsipnim gospodarstvom slab zgled zasebnim varčevalcem. Svoboda postaja vedno bolj prazna beseda.

Tako izgleda, da so se sedaj prvotno po štajerski OeVP postavljeni zahtevi po spremembi koalicijskega pakta pridružila strankarska vodstva še štirih nadaljnjih dežel: Solnograške, Koroške, Predalške in Gornje Avstrije.

Na kritike je odgovoril sam kancler Raab, ki se je postavil v vlogo potrpežljivega očeta, ki hoče z blagimi besedami pomiriti svoje neučakane sinove. Namen njegovih izjav je bil, pomiriti sovražnike in prijatelje koalicijske, pri tem pa ni zadovoljil nobenih. Pač pa je značilno, da je ostro napadel FPOe, to je rjavo zaudarjajoče »svobodnceze«, ki da z zgolj razdiralno kritiko motijo zdravi politični razvoj ter da uganjajo veleniško propagando. Zahteval je, da bi naj tudi Trgovinske zbornice postale izključno področje OeVP, kot so to že Kmetijske zbornice. Zloben slučaj pa je hotel, da je baš pred Raabom govoril zvezni svetnik Gugg, ki je v analizi volilnih rezultatov ugotovil, da so pri zadnjih zborničnih volitvah bile povsod postavljene koalicijske liste OeVP-FPOe.

Vse bolj jasno postaja — in izgleda, da se Raab tega dobro zaveda — pogubna vloga nacističnih elementov v Avstriji. Baš v gospodarstvu se more nacistični element prek volilne povezave z OeVP sončiti v blagodejnih žarkih koalicijske. In kdor zna gledati nekoliko naprej, mora videti, da nacističnim elementom ni nič na tem, da bi bila

do dolarjev. Bonnska vlada se je sprva tem zahtevam uprla, toda ta odpor je bil samo taktičnega pomena, kajti ve, da bo na koncu koncev le morala seči v žep. Ko je ameriški senator Mike Mansfield, ki je predsednik demokratske skupine v senatu, to je večinske skupine, zahteval, da naj Združene države potegnejo iz Evrope tri divizije, so v Bonnu postali popustljivejši. Ameriške čete v Nemčiji so namreč edina resnična garancija za varnost proti Sovjetski zvezi in tega se v Bonnu tudi zavedajo.

Po drugi strani pa gre razvoj itak proti zmanjšanju ameriških čet v Evropi. Ameriki se je namreč posrečilo razviti »male« atomske rakete za pehoto tako daleč, da jih bodo lahko začeli kmalu izdelovati v velikih količinah. S temi »ročnimi« atomskimi bombami oborožena pehota bo seveda imela neprimerno večjo udarno silo, kot običajne divizije, zato bo zadostovalo manj vojakov. Po drugi strani so pa danes evropske države — spriču gospodarskega blagostanja — same zmožne, da v znatnejši meri skrbijo za lastnimi silami za svojo varnost. Posebno, ker se bliža čas »poceni« izdelave atomskih bomb. Tako bo na koncu koncev razvoj vojaške tehnike omogočil to, kar so Sovjeti vedno zahtevali, namreč odhod ameriških čet iz Evrope. Toda, da bodo potem Sovjeti zadovoljni, nihče ne pričakuje. Zato lahko rečemo, da bo leto 1961 leto sprememb strateških koncepcij, ki bodo seveda imele tudi dalekosežne politične posledice.

Avstrija gospodarsko zdrava in živela v blagostanju. Baš obratno, slabše bo šlo, tembolj bodo pognojena tla za obnovev nacizma. Na to nas spominjajo izkušnje izpred leta 1938. Nacistom bi tudi bilo najljubše, da bi se izkazala življenjska nesposobnost Avstrije, nakar bi oni spet mogli zahtevati »en rajh — en führer«. Odkrito v tem smislu seveda ne morejo govoriti, zato pa prikrito in sistematično v tem pravcu delajo.

Še eno kopje za koalicijsko

Je zlomil podkancler Pittermann v imenu socialistične stranke, ki se je v zadnjih tednih znašla v precej neprijetnem položaju. Po eni strani ne more — zaradi ohranitve že itak skaljenega miru v koalicijski — zahtevati novih povzrajanj plač delavcem in namješčencem, po drugi strani pa draginjo, ki so jo izzvala nedavna povzrajanja vozniških tarif, bencina, kruha in cigaret, izrabljajo komunisti za zbuhanje nezadovoljstva med delavci. Po »divji stavki« v Lobau, kjer so delavci pri petrolejskih tankih (skladiščih) nekaj dni stavkali brez dovoljenja svojih uradnih voditeljev, sedaj komunisti v istem smislu rovanijo tudi drugod. Najprej so si vzeli na piklo slabo plačane državne nameštence, ki jih je draginja najbolj prizadela, predvsem poštarje in občinske nastavljenice. Toda ob že itak pasivnem proračunu bi zvišanje obremenilo državnega blagajno preko mere. Če bi socialisti njihovo zahtevo podprli, bi s tem dosegli samo to, da bi še bolj ojačali vpliv čistih v OeVP, ki želijo spremembo vlade. Vsega tega seveda Pittermann ni mogel povedati, zato je raje utemeljil potrebo po koalicijski s tem, da Avstrija še ni zrela za parlamentarno demokracijo angleškega kova, kjer je ena velika stranka na vladi, druga pa v opoziciji, kajti na Angleškem je demokracija večstoletna in ustaljena ustanova, dočim je Avstrija v eni generaciji morala doživeti dve diktaturi. Diktatorska miselnost še ni bila zadosti izkoreninjena in zato nobena stranka ne more zaupati drugi vse oblasti, brez nevarnosti težkih notranjih pretresov. Temu skorajda ni kaj oporekati.

Priprave za ljudsko štetje

Tri milijone vprašalnih pol bodo raznolisili po vseh gospodinjstvih (Haushalte) v Avstriji v mesecu marcu. Zopet bomo imeli ljudsko štetje, da bodo videli, v koliko se je spremenilo stanje prebivalstva v zadnjih desetih letih. Odločilni dan (Stichtag) bo 21. marec ob 1. uri zjutraj. Gospodinjstva (Haushalte) bodo morala potem v roku, ki bo še določen, vprašalno pole izpolniti in jih vrniti pristojni občini, ki jih bo pregledala po posebnih števnikih komisarjih in poslala naprej na Dunaj Osrednjemu statističnemu uradu. Čeprav je ta opremljen z avtomatskimi aparati, bosta do objave končnih rezultatov minili dve leti. Ljudsko štetje je zanimivo tudi za politike, kajti po rezultatih se v posameznih volilnih okrožjih ravna število mandatov za državni zbor.

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski profesorji na papeški univerzi

Na papeški univerzi »Gregoriana«, ki je osrednja visoka šola za šolanje duhovnikov iz vsega sveta, je vrhovni predstojnik sam sv. oče, svojo oblast pa izvršuje po generalnem predstojniku jezuitskega reda. Na njej poučujejo letos kar štirje slovenski profesorji-člani jezuitskega reda, ki daje tej univerzi celotni učiteljski zbor. Na tej univerzi študirajo bogoslovci iz vsega sveta, ki jih izbirajo škofje iz najbolj nadarjenih in obetajočih mladeničev svojih škofij, kateri hočejo svoje življenje posvetiti delu v vinogradu Gospodovem.

P. Vladimir Truhlar (ki spada tudi med najpomembnejše sodobne slovenske pesnike in je izdal več zbirk refleksivne lirike), je redni profesor za duhovno teologijo, p. Ivan Zore predava o izbranih poglavjih novejšje teologije, p. Maksimilijan Žitnik, ki je več let bil profesor v celovškem bogoslovju in se ga vsi radi spominjamo, predava o naukih vzhodnih cerkvenih očetov, na »Gregoriana« priključenem »Vzhodnem inštitutu« pa deluje kot profesor p. Ivan Leskovec. Tako tudi slovenski narod po svojih izbranih talentih prispeva k gradnji vesoljne katoliške Cerkve.

Uspeh slovenskih grafikov na Dunaju

V galeriji »Griechenbeisl« je bila minul teden odprta razstava šestih grafikov iz Jugoslavije, med katerimi sta bila tudi Slovenca Janez Bernik in Riko Debeljak. »Galerija v grški krčmi« je sicer zasebna last akademske slikarke Kriste Hauer, vendar se je pod njenim vodstvom razvila v splošno priznano središče moderne umetnosti. Kot ime samo pravi, je nastanjena v poslopju gostilne, ki je najstarejša na Dunaju, saj sega njena zgodovina v 13. stoletje nazaj, ko je bila postaja za popotne voznike. Dunajska umetnostna kritika je predvsem pozdravila dejstvo, da je s to iniciativo bil zopet navezan — preko Ljubljane — kontakt z jugozapadno Evropo, ki je dolga stoletja spadala v kulturno območje podonavške prestolnice. Dunajsko razstavo je namreč aranžirala Moderna galerija pod vodstvom svojega direktorja dr. Zorana Kržišnika, ki je pripravil tudi okusni razstaviški katalog. Kot piše veliki dnevnik »Kurier«, bi bilo zelo razveseljivo, da bi zasebni kontakti, ki so bili tu pa tam vzpostavljeni, kot na primer pričujoča razstava, dobili kar največjo podporo. »Dunaj ima namreč še vedno možnost«, — nadaljuje isti list — »da zopet postane trajno reprezentativno razstavišče moderne umetnosti iz Vzhodne Evrope, kajti tam umetnost obstaja in se vsak dan nanovo poraja.« Razstavo označuje kot »visoko umetnost« in stavi po umetniški vrednosti oba Slovenca na prvo mesto. Tako pravi: »Listi leta 1933 rojenega Janeza Bernika žarijo pred našimi očmi, kažejo kleno vsebino in se živožareče razcvetajo pred nami. So izredno lepi, prefinjeno tiskani listi. — Prav tako je prefinjen tudi leta 1908 rojeni Riko Debeljak. Tudi pri njem naravnost raste živa barva iz ploskega papirja ter dobiva telesne oblike; iz ostrih, močno žgočih ali zabrisanih potez nastajajo nekoliko nerazvode podobe, kot svetovljanske divje mačke ali motivi za preproge z vtkanimi ornamentmi. V teh dragocenih listih je videti mnogo vzhoda, ravnine in Krasa.«

»Kekec in Mojca« na odru

Ljubljansko dramsko gledališče je uprizorila odrsko priredbo znane in priljubljene Vandotove mladinske povesti »Kekec na volji sledi«, ki je pred drugo svetovno vojno izhajala v mladinskem listu »Zvonček«. Gledališko priredbo je oskrbel Milan Stante in ima naslov »Kekec in Mojca«. Igro so morali večkrat ponoviti, da zadovoljijo številne male gledalce.

Zahteve tržaških Slovencev glede šolstva

Sindikat slovenske šole, ki združuje vse slovenske šolnike na področju Tržaške pokrajine, je v decembru na svojem obnem zboru sprejel resolucijo, v kateri protestira proti ravnanju vladnega komisarja v Trstu dr. Palamare. Ta je v nekem svojem zaupnem poročilu osrednji vladi v Rimu, ki pa je po skrivnostni poti prišlo v javnost, nastopil proti priznanju na ljubljanski univerzi doseženih diplom slovenskih šolnikov, ki delujejo na Tržaškem. Tudi glede drugih zadev je dokazal v istem pismu, da je Slovencem nenaklonjen ter da jih zapostavlja. Slovenski šolniki nadalje ugotavljajo, da je 15 let po obnovitvi slovenskega šolstva leto še vedno provizorično, ker doslej še ni bil izdan ustrejni zakon. Kljub večkratnim posredovanjem slovenskih predstavnikov osrednje italijanske oblasti niso rešile prečih problemov, ki zadevajo slovenske šole in njih osebe. V šolskem poslovanju se pojavljajo vsako leto spremembe in to vselej v škodo slovenskega pouka. Šolska oblast tudi ne skrbi, da bi na slovenskih šolah poučevali šolniki, ki temeljito obvladajo slovenski jezik.

Mladje sredi zime

Lani poleti je na zborovanju izobražencev v Selah na literarnem večeru prvič nastopala tudi trojica mladih in se pogumno predstavila slovenski javnosti. V našem poročilu jih je naš list takrat imenoval »tri mušketicirke«, po znanih neustrašnih junakih iz Dumasovega romana. In ne po krivici, kajti že v jeseni so izvedli svoj drugi podvig, izdali so prvo številko literarne revije »Mladje«, ki je zbudilo ne le ugoden, ampak naravnost navdušen odmev na Koroškem in drugod. Bil je to nov, svež poganjek sredi duhovne zime, v kateri zamira literarno ustvarjanje pri nas.

Pred nami je sedaj druga številka »Mladja«, kar priča, da ne gre za slučajen, preuranjen poganjek predpomladnega diha, ampak da segajo njegove korenine globlje v rodovitna tla, ki obetajo trajnejšo rast in dobre sadove.

Zatorej se bomo ob drugi številki nekoliko podrobneje ustavili. Poleg veselja, ki ga zbuja izid vsake izvirne literarne publikacije na Koroškem, pa hočemo izraziti tudi nekaj kritičnih misli.

Pred vsem je treba z veseljem ugotoviti, da so se od prve do druge številke prispevki starih sotrudnikov izboljšali in da so se jim pridružila nova imena.

Pa začnimo po vrsti. Boro Kostanek je zopet prispeval glavniino proze. Med njegovimi črticami je brez dvoma najbolj dozorela »Črnokruhovi«, ki nam priča o daru opazovanja. V retrospektivnem pripovedovanju prepričljivo podaja vzdušje groznega dogodka, kot se zrcali v otroški duši. »Vsi sveti na peronu« nudijo ponekod občutene razpoloženske podobice, vendar se ta izrazito simbolični poskus zaenkrat avtorju še ni povsem posrečil. Utegne pa dozoreti morda kdaj pozneje. O »Onih v kupeju in še kaj« menimo, da bi v tej črtici bilo snovi za tri, štiri črtice, ali pa — vsaj zasedaj — za nobeno. V »Fantu, ki je hodil« naletiš na mestoma prav prepričljive odstavke, toda tudi ob tem še nedoognanem poskusu prideš do prepričanja, da bo fant moral še in še hoditi, da pride na trdna tla. Povemo mu to zato, ker čutimo, da ima sam voljo in smo trdno prepričani, da se »komaj rojene nade ne bodo zrušile v prah«, kajti Boro Kostanek ima pazljivo oko in tenak čut za dojemanje vtisov, kar kaže izvrstni feljton k 10. oktobru. Povrh tega zna fabulirati. Naj se osvobodijo oklepa lastnega sveta in pogleda življenju okoli sebe v obraz, naravnost, in se loti nadaljnega dela s Cankarjevimi samozavestnim zaupanjem, pri tem pa mora seveda vedno ostati sprejemljiv za stvarno kritiko.

Pesmi Darla Nika (te psevdonime je res težko sklanjati, ko jim ne moreš dati nobenega, vsaj običajnega smisla!) je prispeval nekaj pesmi, ki bi enako kot prva zaslužile vse naslov »Impresije« (Kino, Koncert, Jesen). Res nekaj povedo. Čim se pa spusti v za lase privlečene prispele (»Spomin«) in obrabljene besede (labodi itd.) pa njegovi verzi izgubijo na prepričljivosti. »Slovo« spominja na Gregorčiča in mladi pesnik bo prav storil, če tega pesnika še bere, pa tudi druge, posebno prve naše »Moderne«. Tudi črtica »Kruh«, ki

pa je bolj pesem v prozi, kaže, da je poezija zanj najbolj primerna literarna oblika. S tem pa ni rečeno, da bi naj povsem zanemaril prozo, saj to je šele začetek njegove poti.

Uko Duko, eden izmed glavnih sotrudnikov prve številke, kjer je v črtici »Sladkor« dal slutiti pripovedni dar, je v tej številki zastopan z eno samo pesmijo, a ta je kratka in dobra (Slovo).

Pri Mišku Mačku je sosednji motiv ljubezen, v raznih variantah, izmed katerih še najbolj ugaja »Prečerne cvetlice«.

Med novimi sotrudniki velja omeniti predvsem črtice Uroša Strnogorskega, med katerimi je motiv o malih »Velikaših« na paši sicer že bil opisan po bolj mojstrskih peresih, vendar se tudi ta kar prijetno bere ter je čutiti neposrednost in odkritosrčnost (»Čutili smo, da smo nekaj, in o tem smo bili prepričani«). »Siva lasa« bi postavil više. Le tako naprej. Tudi prvim prispevkom Begeja Brinovca in Aljoše bi naj sledili novi.

Glede polemike, ki jo ta številka vsebuje, se pa nočemo spuščati v razsojanje, kdo ima prav in kdo ne, pač pa menimo, da bi bilo bolje, če bi bila izostala. Polemike so včasih neizogibne, vendar vedno na obeh straneh zapuste bridke priokus.

Prošnja in poziv

Slovenska kulturna akcija, ki ima svoj sedež v Buenos Airesu v Argentini, je že pripravila svoj novi program za leto 1961, ki obsega kulturno-umetnostno revijo »Meddobja« (6 zvezkov), pesniško zbirko Karla VI. Truhlarja »Rdeče bivanje«, novele Vinka Beličiča z naslovom »Nova pesem«, po vest Rude Jurčeca »Carmen de Patagonies« ter štirinajstrednik »Glas slovenske kulture«. Ob tej priložnosti je 22 odličnih Slovencev, ki živijo v zamejstvu, v Evropi, kot v Ameriki in Avstraliji, naslovilo proglas na slovensko javnost, predvsem pa na izobraženstvo, da podpre to našo brez dvoma najbolj kvalitetno kulturno ustanovo, ki nima primere med drugimi narodnostnimi skupinami po svetu. Tudi mi se temu pozivu v polni meri pridružujemo in menimo, da naj bi ne bilo nobenega slovenskega izobraženca na Koroškem, ki bi ne bil naročnik zbirke Slovenske kulturne akcije. Naročila sprejema uredništvo. Omenjeni proglas se glasi:

Slovenska kulturna akcija izpolnjuje važno nalogo in njeno delo je že rodilo lepe sadove. Skupina slovenskih kulturnih delavcev ohranja ideale slovenske duhovnosti ko ustvarja na polju znanosti, umetnosti, kulture. Podpora in zaupanje je uživala že od početka. Iz globoke ljubezni do slovenstva izvira vse to delo, ki krepki in množi tudi delavnost na verskem, socialnem in političnem polju. Naše kulturno delo koraka vzporedno s tokovi, ki oplajajo vse človeštvo; naše bivanje v zamejstvu dobiva s tem poseben pomen in vrednost.

Napori pa bodo brezuspešni, če ne bodo sloneli na medsebojnem razumevanju in

in še nekaj pripomb, ki veljajo za vse. V oblikovnem pogledu bi bilo marsikaj pripomniti, vendar te podrobnosti presega okvir splošne ocene. In ta je ugodna, razveseljiva. Predvsem priporočamo Mladjcem branje slovenskih klasikov in modernih mojstrov naše besede, da si popolnoma prisvoje pravilni in pristni slovenski jezik. Pri pisanju pa jih naj v prvi vrsti vodi zdrav čut domačega narečja, kajti tako se bodo mogli izogniti jalovemu hlastanju po blestečih, a le prečesto brezpomembnih besedah in tudi prispevati k obogatitvi našega skupnega knjižnega jezika. Tudi glede pesniške in pripovedne tehnike jim je potreben še temeljit študij, n. pr. analiza, zgradba in oblika literarnih zvrsti, ob zgledih mojstrov iz slovenske in svetovne literature.

Kot je naravno, imajo Mladjevci zaenkrat še največ opravka s samim seboj, saj so v dobi rasti. Tako v pesmih dajejo duška svojim občutkom, med katerimi seveda prednjači ljubezen, v prozi pa najraje grebejo v lastnih mladih spominih.

Vendar svet je velik in pester. Zato stopajte vanj z odprtimi očmi ter s sprejemljivim srcem. Če boste znali čutiti z njim, boste spoznali, da je čudovit, saj je ustvarilec največjega Umetnika, vreden opisovanja in opevanja. In da je to ustvarjalno delo, tudi kadar je porojeno iz bolečine — osrečujejoče.

Ko smo ob izidu druge številke srečevali po hodnikih tiskarne žareče obraze mladih sotrudnikov s skladovnicami še mokrih izvodov Mladja pod pazduho, smo se razveselili. Ko smo pa Mladje prebrali, smo ga bili še bolj veseli. Pričakujemo torej od mladih literarnih »mušketicirjev« še novih podvigov, o katerih bo vredno govoriti. Zato smo jim namenili te vrstice, v oprim in v spodbudo. a. l.

Prijateljska roka

V vseh večjih zahodnoevropskih mestih imajo društva »Prijateljska roka«, ki niso povezana, imajo pa vsa enak cilj — pomagati človeku, ki je zašel v težave.

Na lepakih, ki so razobešeni v letalih, na ladjah, po vlakih, postajah, avtobusih, ulicah, parkih in drugod piše: »Preden pomislite na samomor, nas pokličite. Imamo telefonsko številko to in to. Lepaki so zele-

Neki pariški list je opisal nastop »Prijateljske roke« takole:

V društvenem prostoru je zazvonil telefon. Šibek glas je tožil: »Hotela bi vam dati naslov svojih staršev. Namesto mene se boste poslovlili od njih. Stara sem dvajset let. V kratkem bi morala imeti otroka, spodili so me od doma. Fant me je zapustil. Ne morem več vzdržati. Čez nekaj trenutkov bo vsega konec«.

Član društva pri telefonu je skušal zvedeti, kje je ženska, ki potrebuje pomoč. Skoraj vsakdo, ki se je odločil za kaj takega, pove od kod telefonira, ker je prepričan, da bo kmalu mrtev. Tako je bilo tudi s tem dekletom.

Eden izmed članov društva je zdrvel z avtomobilom proti telefonski govorilnici, kjer je bilo dekle. Medtem si je kolega pri telefonu prizadeval, da bi obupanko čim dlje zadržal v govorjenju. Kmalu je zaslišal izlušalke: »Je že vse v redu.« Izkazalo se je, da je bil prepričan samomor.

Še nekaj o „Vindišarjih“

Bralec nam piše:

V teku mojega dolgega življenja sem imel vsled svojega poklica in kot zastopnik raznih javnih mest priložnost govoriti z mnogimi ljudmi raznih narodnosti. Pri tem so me zanimali zmerom jeziki in njih narečja, tako, da sem se vsaj za silo nekaj jezikov priučil in znam že po kratkem pogovarjanju razložiti vse slovanske jezike in tudi raznih večjih evropskih narodov. Odkrito moram pa povedati, da v zlic svoji dolgoletni praksi še nisem mogel razločiti pri govorjenju Vindišarja od Slovencev. To se mi je zmeraj posrečilo izvesti šele, ko je govor nanesel na politiko. Tisti, ki hoče biti Vindišar, je pač znal Slovence vedno zapostavljati in zasmehovati, pri tem pa ponavadi doma rabi isto govorico kot njegovi sovaščani Slovenci. Tega sovraštva se je pač naučil pri raznih protislovenskih organizacijah, katere so ga tudi večkrat dobro dresirale.

Preprostemu ljudstvu se to pri nas na Koroškem, kjer mu nikoli še ni bilo dano se izolirati v svojem materinem jeziku, ne zameri. Toda vsaj tista inteligenca, ki vodi in hujska Vindišarje, bi morala vedeti, da vindišarskega jezika ni ter da tudi ni vindišarskega narečja. Na Koroškem je, kot povsod več narečij, ki jih je lahko razločevati. Saj lahko razločimo Podjunčana od Rožana ali Ziljana, pa to so vsa slovenska, kot so različna narečja, ki jih govore Nemci na gornjem Koroškem, drugod po Avstriji in še više proti severu, vsa nemška. M. R.

FRAN ERJAVEC:

303

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

S tem pa Anglija ni lahko samo uspešno kljubovala Napoleonovi celinski zavori in finansirala vsa protifrancoska podjetja, temveč je imelo to še mnogo daljnosežnejše politične in gospodarske posledice. Prepovedala je namreč lahko celo nevralcem kakršno koli trgovino s kolonijami svojih nasprotnikov in si polagoma povrgla ne le skoro vse te kolonije po vseh delih sveta ali pa zanesla v njih upore in anarhijo (n. pr. v Južni in Srednji Ameriki), temveč zlepa ali zgrda spravila v svojo odvisnost tudi vse neštete samostojne poglavarje po oddaljenih otokih in predelih sveta. Tako so Angleži v nekaj letih skoro popolnoma zrušili francoski vpliv v vseh prekomorskih deželah in za škodo, ki jim ga je povzročala Napoleonova celinska zavora v Evropi, so dobili bogato odškodnino po vseh drugih delih sveta.

Končno pa Napoleon niti v sami Evropi nikoli ni mogel izvesti celinske zapore v celoti, kajti sprič svoje popolne prevlade na morjih niso imeli Angleži v rokah le nešteti otokov ob vseh evropskih obalah, od koder se je razvijalo potem cvetoče in dobičkanosno tihotapstvo v vse dežele, temveč so kmalu zavladali tudi skoro vsemu Sredozemlju. Ker so imeli trdno v rokah Gibraltar in Malto, so lahko spremenili Sredozemlje v nekako svoje jezero in spravili s silo ali pa z denarjem v večjo ali manjšo odvisnost tudi večino dežel na njegovih obalah. S Sredozemlja so seveda potem lahko vdrali tudi na Jadran, se polastili tu vseh Jonskih otokov

(razen Krfa), zasedli celo več dalmatinskih otokov, spomladi l. 1811 dosegli važno pomorsko zmago pri otoku Visu, bolj ali manj obvladali večino današnje Grške in Albanije ter stalno ogrožali tudi ostale jadranske obale. Še bolj neomejeno so zagospodarili v vsem vzhodnem Sredozemlju, kjer se je Turčija, razdražena spričo francosko-ruske zveze, kmalu odkrito postavila na angleško stran. Ker pa Napoleonova roka ni mogla več seči na Srednji vzhod, so lahko Angleži uveljavili svoj vpliv prav do Indije, tako popolnoma izrinili francoskega od Gibraltarja do Indijskega oceana in vlekli ogromne dobičke iz trgovine s tamošnjimi deželami.

Na ta način je torej predstavljal Napoleonov evropski imperij le nekaj otok, katerega prebivalcem je bil zaprt vsak izhod, dočim so se mogli njegovi nasprotniki svobodno gibati po vsej zemeljski obli. Toda istočasno je predstavljal ta otok tudi silno trdnjavo, ki je ni bilo mogoče ne zavzeti in ne izstradati. Angleška mornarica bi mogla kvečkemu na kakem ugodnem mestu izkrcati čete in podpreti Napoleonove evropske nasprotnike, a za to ni imela ne dovolj moči in ne dovolj volje. Angleški evropski prijatelji so to dobro vedeli, zato so pač radi prejemali angleške podpore v denarju in blagu, a dokler niso videli tudi angleških čet, so jim očitali, da jim ne gre za drugo kot le za obvladovanje morij in za dobiček, ki so ga vlekli iz tega. Ta očitek je bil tem bolj upravičen, ker je bila tudi velika večina angleškega javnega mnenja proti vsem vojnim pustolovščinam na evropski celini in proti velikim stroškom, ki bi bili združeni z njimi, češ da je Napoleon na celini nepremagljiv.

V tak položaj je prinesel precejšnjo spremembo šele špansko-portugalski upor. Zaradi odločne portugalske zahteve so Angleži res poslali za časa vojne l. 1809 tja

nekaj čet, toda po Napoleonovih zmagah proti Avstriji so nastale v Angliji sami velike zmede. Kralj je zblaznel, javno mnenje so razburjali razni škandali in l. 1811 je pretresla deželo še huda gospodarska kriza. Glede na to so postale tudi angleške čete na Portugalskem navezane v veliki meri le na sposobnosti svojega poveljnika lorda Wellingtona (Arturja Wollesley-a), ki je navzlic vsem tedanjim velikim notranjim težavam Anglije vzdrževal bojni duh celo doma. On je bil bister in železne volje, a skrajno nadut aristokrat, ki je ravnal vprav prezirljivo celo s svojimi vodilnimi častniki, a svoje vojake in ljudstvo sploh je zaničeval kot sodrgo, ki jo je mogoče voditi zgolj z bičem.

Njegova armada je bila sestavljena predvsem iz vzorno disciplinirane pehote in nekaj malega, a odličnega topništva, dočim se je pa konjenice posluževal le malo. Ker so bile tudi njegove tehnične čete čisto nezadostne, je doživljal pri naskokih na razne utrjene kraje tudi ogromne izgube. Toda bil je edini Napoleonov nasprotnik, ki je resno proučeval novo taktiko, ki bi jo bilo treba uporabljati proti takemu sovražniku, kakršni so bili Francozi. Uvedel je zato bistvene reforme v svojo vojno umetnost, ki jih pa francoski generali na svojo nesrečo niso upoštevali in ki jo je tudi Napoleon sam pravilno, a prepozno ocenil šele v usodni bitki pri Waterlooju.

Tak moč je torej poveljeval angleškemu ekspedicijskemu zboru na Portugalskem, kjer ga je angleška mornarica tudi lahko zalagala z vsem najpotrebnejšim, kjer je smotrno izvedel svojo organizacijo protifrancoskega odpora in kjer je že l. 1810 razpolagal s 56.000 možmi odlično izvežbane armade, ne vstevši gverile.

(Dalje prihodnjič)

ST. JAKOB V ROŽU

(Farno življenje v številkah)

Silvestrovanje je za nami. Čudno, navaden dan kot ostali v letu. In vendar se mnogi vznemirjajo, češ, leto je minilo, kaj bo ob letu? Polnile so se gostilne, veselice so omanile nemir v srcih vsaj za nekaj ur. Minilo je »Novo leto« in življenje gre svojo pot naprej kot ne bi poznalo včeraj in jutri: prihajajo in odhajajo, se rodijo in umirajo, večno stara pesem!

Lani je bilo to valovanje življenja v fari sledeče: rodilo se je 73 otrok: 47 doma, 26 izven (večina v bolnicah); 64 zakonskih, 5 nezakonskih, 5 iz civilnih zakonov; 27 prvencev v družini, 18 kot drugi otrok, 8 kot tretji, 7 kot četrti, 7 kot peti, 4 kot šesti in 2 kot sedmi otrok v družini.

Porok je bilo 29, 9 doma, 20 izven (v božjepotnih cerkvah). Število le civilno poročenih je naraslo za eno. Koliko jih je v vseh vaseh, pa raje ne povemo.

Umrlo je 33 faranov, doma cerkveno pokopanih je bilo 31, 20 mož in 13 žena. Najstarejša sta bila dva moža: preč. g. Alojzij Zelezny (93 let) in Florijan Simonci, vpo-kojeni železničar (92 let). Najmlajša sta bila dva fanta: Strdenov Jozef Gabriel (30 let) in Aschganov Tomej (31 let). Povprečna starost umrlih je bila 68 let. Bodočnost nam je prikrita. Zastonj ugibamo: kdo bo prvi? Kdo bo najstarejši? Kdo bo najmlajši? V tem poročilu pa niso omenjeni naši bolniki in trpini po bolnicah in bolniških sobah doma. Poučno sliko bi dala tovrstna statistika: kdo je koliko dni trpel v tej ali oni bolezni! Ni tedna, ko ne bi prihajal rešilni voz po bolnike in jih odvažal v bolniško oskrbo. Da omenim le: celo leto se že zdravi v bolnici Mečinov Hanjžek. Na Novo leto 1960 ga je odpeljal rešilni voz v Celovec. Za božič 1960 je smel za par dni domov. Želimo, da bi ga zdravniška modrost le usposobila za delo in veselo življenje. Marko Kometter je pri delu utrpel nezgodo. Sledila je možganska kap. Deloma je ohromel, siromak! Tobačičeva mati je morala v bolnico. Dolgotrajno zdravljenje! Želimo ji potrpežljivosti. Mojci Daxkofler se je vrnila iz bolnice. Za obsovanja je preveč oslabela, pravi zdravnik. Voljno trpi in čaka na odrešenje. — Kaj bo bolnikom prineslo to leto? In kaj nam, ki smo danes še zdravi in — mladi...

SELE

(Malo pregleda in še kaj)

Ob začetku novega leta radi pogledamo nazaj na preteklo, kaj nam je prineslo in odvzelo.

Novih članov farne družine se je rodilo 18, 10 dečkov in 8 deklic. V domači cerkvi jih je prejelo sv. krst 12. To število novorojenčkov je komaj odtehtalo izgubo, kajti smrt je 15 faranov preselila na drugi svet, ženski dvakrat toliko kot moških. Največ je smrt pokosila stare ljudi; 5 jih je bilo starih nad 70 let, pet pa še nad 80 let.

Poročenih je bilo 5 parov.

V novem letu nas je prva zapustila Marija Mak, pd. Zvrhinja Žerjavka v starosti 77 let. Zvrh. Žerjavov dom je od cerkve

oddaljen 3 ure peš hoje, ker leži pod Oslico. V snežnem meteu in mrazu so pogrebci v četrtek 5. jan. rabili do cerkve tri in pol ure.

Pokojnica je bila delavna, verna in značajna žena. Položili smo jo v grob, v katerem počivata že dve njeni sestri. Blag ji spomin!

Sele so lepe tudi pozimi v belem snegu. Ugoden sneg v lepem vremenu zadnjih dni privablja trume smučarjev. Ze prihajajo vojaki, cariniki bodo imeli svoje smuške tečaje za začetnike. V nedeljo 15. jan. so bile smuške tekme katoliške mladine iz Celovca in Borovelj, katerih so se udeležili tudi selski mladi smučarji in se kar dobro izkazali.

V soboto, 21. jan., pa pride 6. razred slovenske gimnazije na Kališe, da se vadi v tem lepem in zdravem športu. Dobrodošli, vrli dijaki in dijakinje!

GORENČE

(Poroka)

Dne 2. januarja 1961 sta se poročila hči našega župana Marija Škrjanc, pd. Oblakova Maridi in Jakob Kranc, šofer. Porodne obrede s sv. mašo, pri kateri sta po lepi krščanski navadi novoporočenca prejela sv. obhajilo, je opravil č. g. Brumnik, kaplan iz Dobre vesi. Poročni obredi so bili v maternem jeziku ženina in neveste. Obed je bil na nevestinem domu v krogu sorodnikov in prijateljev, potekel je v prijetnem domačem razpoloženju, brez nepotrebnega hrupa. Mlademu zakonskemu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova na skupni življenjski poti.

ZELINJE

(Žalostne in vesele novice)

Zopet smo z božjo milostjo in pomočjo dočakali novo leto. S hvaležnim srcem do Stvarnika gledamo nazaj na leto, ki je minilo in z neomajnim zaupanjem do Njega hočemo korakati skozi leto 1961.

Kakor vsa zadnja leta so nam tudi za letošnje novo leto zapeli naši cerkveni pevci od hiše do hiše ono staro kolednico: Vžalkali smo novega leta...! Peli pa so jo v »svovenjem« jeziku tudi v cerkvi, kjer pa je bila s prižnice proglašena kot »windisches Lied«. Ima namreč v treh precej dolgih kiticah »tri« nemško zveneče besede. To bo torej tista »vindiš spraha«, ki jo na vsak način hočemo nekateri ugotoviti pri nas.

Z novim letom pa je menda dovoljeno v naši cerkvi motiti vsaktero pobožnost, ki se vrši v slovenskem jeziku. Tako se n. pr. na slovenski: Oče naš, odgovarja z vse prepričajočim glasom: »Gib uns heute...« Da

ku je koj ano meva. Zaj sa je pa le prko-zovu, da sm meva koj prav, saj su g're v šnidu tiste krave tuj bol drage tiste šekaste, ku pa ta biele. Pva pa tk sa mi zdi, da si pievc. Jas sm čosi t'k roda peva, lidi su ma pa napre trucali, da sm jim kieru zapeva. Jas bi Ta vsa pesmi naučiva. Tistu, Jas bi rad cigainar biev, pa gvišnu som znoš. Jas mislm, da bi bovu, s'mu kne viem, ke si kej dvama zdaj. Ke bi kej kup prišva, da bi sa napre sprauhova? Najbol bi bovu še, če bi šva ubo v šmarjetu na žegnaje. Tda su glh čriešje zrele. Pa drgoče sa Ti tuj kni trebi bat za koštu. Za te veče žegnaje sa šmariečani dvaru prpraviju. T'da vzameju uru dov s turna. Cjeave letu sa t'k zašmira, da ži čistu cvejku zodi ustojja, pva ju pa neaseju h mežnarju v kvatuv, da sa orngi un skuha, pva pride pa civa šmarjeti s piskrovjm pu tistu župu. Jas ja še knism k'da koštova, sm bova cmovu flink. Vieš, najbolj pč sami nasa gvadaju. Najpre pa najvenč ja dubita pč cehmeštra, mov še guspuađi, mežnar som nasa vieda tuj kne puzobi. Pa jas mislm, da bi ja niba ži tuj duobuva, če drgoče kor, ju boju pa zalili, če ja bu movu hudivu.

No Petr, če moš šnajt, pa pridil! Tam pr Guatovnkovem moku Ta bom čokova, pridil koj!

Zdaj pa še pozdrave čres hribre in du-line

Tvaja Uniegova Minca.

pa je pobudnik take »pobožnosti« naš novi mežnar, je nadvse žalostno dejstvo. Vprašamo samo, ali je to prav, ker, kot izgleda ni bilo proti temu nič ukrenjeno?

Imamo pa hvala Bogu tudi nekaj bolj razveseljivega poročati. Obiskali so nas namreč na praznik Treh kraljev preč. g. Zaletel in nas v besedi in sliki popeljali na svetovni evharistični kongres v München. Hvaležni smo preč. g. predavatelju za ves trud in ga še vabimo v našo sredo.

ST. VID V PODJUNI

(Iz farnega življenja)

K poročilu v prejšnji številki o prosvetnem življenju pri nas dostavljamo na novoletni dan, da so domači igralci uprizorili veseloigro »Paštetar«, naš mešani pevski zbor pod vodstvom marljivega Hanzeja Kežarja je izvedel pevski koncert, vmes pa je instrumentalni trio skrbel za pošteno zabavo.

Z novim letom smo dobili tudi novo učiteljico, gospodično Anomarijo Wautischer, in ji izrekamo dobrodošlico v naši sredi.

O ljudskem gibanju v minulemu letu pa naj še povemo, da je v fari bilo rojenih

Kulturno društvo v Celovcu priredi v nedeljo,

dne 5. februarja veseloigro

„Lumpacivagabund“

v Kolpingovi dvorani v Celovcu.

Začetek ob 5. uri zvečer.

Vsi prisrčno vabljeno!

Nāše prireditve

GRABALJA VES

Farna mladina Dobrla ves vse prisrčno vabi na veseloigro

»ZENIN IZ AMERIKE«

v Grabalji vesi v dvorani pri Pušniku v nedeljo 22. jan. ob pol 3. uri popoldne.

Vsi iz okolice vabljeno!

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Katoliško prosvetno društvo »Planina« iz Sel v ljudno vabi vse, ki bi se radi od srca nasmeljali in navdušili za lepe narodne pleske, k igri

»TROJČKI«

v nedeljo, dne 22. januarja ob pol 3. uri popoldne pri Pušniku.

ST. JAKOB V ROŽU

Katoliško prosvetno društvo »Planina« iz Sel priredi v nedeljo, dne 22. januarja ob 7. uri zvečer v farnem domu veseloigro

»TROJČKI«

Vsi vabljeno!

RADISE

Farna mladina iz St. Janža bo gostovala v nedeljo dne 22. januarja 1961 s pretresljivo igro

»VRNITEV«

ob pol 3. uri popoldne na Radišah.

Vsi prisrčno vabljeno.

23 otrok in sicer 6 fantov in 17 deklic; za neveste torej ne bomo v zadregi, če bodo lepo rastle. O porokah in smrtnih smo pa itak poročali.

O slabem vremenu, ki nas je trlo, pa nočemo pisati, da bralcev ne spravimo v slabo voljo.

MEDGORJE — PODGRAD

(Farni letopis)

Na Novega leta dan smo slišali, da je bilo pri nas v preteklem letu rojenih 21 otrok, umrlo je pet faranov, od teh trije nagle smrti, poročili so se 4 pari. Tako z veseljem lahko ugotavljamo ob lepem številu rojstev zdravo moralno življenje v naših družinah.

V preteklem letu smo dobili v našo občino telefon tudi po posameznih vaseh, za kar gre zahvala občinskim možem.

V juniju — o tem še nismo poročali — smo imeli slovesno blagoslovitev novega modernega Gasilskega doma v Medgorjah. Blagoslovali so ga milostljivi gospod prošt Trabesinger iz Timj. Za ves trud, skrb in delo, zaslužijo posebno pohvalo Boštjanov Šimi in Hanzij, prav tako tudi medgorski gasilci, pa tudi občina je veliko pomagala, vsem gre z zahvalo tudi pohvala in priznanje!

Preteklo leto je bil v Münchenu mednarodni evharistični kongres. Ker se nismo mogli udeležiti kongresa, smo v farnem življenju poživilo evharistično življenje, v postnem času z duhovnimi obnovami, v času kongresa smo zelo lepo obhajali evharistični teden. Udeležba pri sv. zakramentih, kljub temu da je bilo to v sredi polletja, je bila polnoštevilna.

Imeli smo lepo uspešno romanja. Spomladil smo poromali z dvema omnibusoma v Padovo k sv. Antonu. V enem omnibusu je bil cerkveni pevski zbor iz Podgrada z podgrajskimi farani, v drugem pa Medgorčani, Pot nas je peljala skozi lepoto Dolomitov prvi dan do Belluna, drugi dan pa v Padovo in Benetke. Prevozili smo nad tisoč km in se vrnili z najlepšimi spomini. Na prvo nedeljo v oktobru smo poromali na Staro Goro pri Čedadu, kjer je za nas bilo res pravo doživetje. Več tisoč vernih romarjev se je zbralo v tem lepem Marijinem svetišču. Mi smo imeli slovesno sv.

mašo, pri kateri so prepevali medgorski cerkveni pevci. Obiskali smo potem še Gorico, Oslavje in Števerjan in se srečno vrnili domov.

V pripravi na svete praznike Jezusovega rojstva, smo imeli v obeh župnijah Marijino romanje po domovih. V medgorski fari smo imeli na vsaki vasi posebno, medtem ko je bilo v Podgradu skupno farno Marijino romanje z Fatimsko Marijo. Ker je bila udeležba tako lepa, in dostojna je bila to lepa priprava na božične praznike, tako za one, ki so se romanja udeleževali, in za družine, kjer je bila Marija.

V mesecu septembru nas je le za kratek čas obiskal preč. g. dr. Kunnacherry z svojim škofom iz Indije. Pred petimi leti je imel pri nas v Medgorjah slovesno novo mašo, nato pa je nadaljeval v Rimu svoje študije in naredil dva doktorata v preteklem letu. Njegov škof iz Indije ga pri študiju v teh letih ni mogel podpirati, ker v deželi Kerala v Indiji je prišla na oblast komunistična vlada. Položaj se je v deželi Kerala v Indiji je prišla na oblast komunistična vlada. Položaj se je v deželi zelo spremenil, finančna pomoč je bila od doma nemogoča, zato je iskal pomoči g. Kunnacherry pri nas. V teh letih njegovega študija v Rimu, ko mu od doma niso mogli pomagati, so farani Medgorje-Podgrad darovali g. Kunnacherryju trideset tisoč šilingov, da je mogel nadaljevati in dokončati svoje šole na Lateranski Univerzi. Največ so farani darovali vsako leto, ko so domači gospod, ne samo obiskovali, ampak celih osem dni po Novem letu vsako leto blagoslovljali vse naše domove. Prej o tem nismo nikoli pisali, le zbirali in pomagali smo, kljub raznim delom pri farnih cerkvah, sedaj ko smo srečni, da je gospod dovršil svoje šole in se srečen vrnil v svojo domovino, izrečemo zahvalo vsem tihim dobrotnikom obeh župnij in vsem družinam, ki so tako radi vsako leto pri blagosloavljanju domov darovali dar za misijonskega duhovnika.

Pred prazniki so nas presenetili in razveselili naši najmlajši z lepo uspelimi božičnimi prireditvami v naši šoli. V svojih nastopih so bili res pravi mojstri. Ker nimamo dvorane smo se zadovoljili v šoli. Vsem, tako prirediteljem kot otrokom priznanje in zahvala. (Dalje na 5. strani)

Iz dnevnika gospodinjskih gojenk:

Tridnevni molk

(Piše U. Kulnik iz Kmetijsko gospodinjske šole v št. Jakobu v Rožu)

»Od 5. do 9. januarja bodo duhovne vaje«, je odmevalo po učilnici, ko sem se vrnila z božičnih počitnic v zavod.

»Duhovne vaje!« sem se zamislila. Še nikoli jih nisem delala. »Tri dni bodo trajale in tri dni boš morala biti tiho,« je poudarila vrstnica. — Kar stisnilo se mi je srce. Saj molk je za žensko najhujša pokora. In zdaj, ko smo polne novih doživetij z doma.

Pričele smo v četrtek zvečer v kapeli. Molile smo rožni venec. Nato smo udeleženke poslušale prvi govor. Za uvod nam je voditelj resno naračal, naj opustimo vsako nepotrebno govorjenje. Mučna mi je bila sprva ta tihota. Pa nam je voditelj odprl pogled v duhovno kratkovidnost. Dokazal je, kako današnji človek gleda le zemeljsko življenje: korist, ugodje, naslado svetla, ne gleda pa preko groba. Mnogi celo menijo, da je s smrtjo vsega konec. Zato cenijo vse le po vnanjem videzu, ne merijo notranje vrednote. Odločilno je zanj dejanje, posledic jim ni mar. Morebiti jim je greh še zlo, da pa žali Boga in jemlje duši notranjo srečo, na to ne mislijo.

Pozorno sem sledila božji besedi. Molk mi je razmišljanje olajšal. Spoznala sem, zakaj nam je misijonar priporočal tihoto.

Drugi dan, na praznik sv. Treh kraljev sem že razumela, kako potrebne so duhovne vaje. Na zvezdi Modrih nam je voditelj pojasnil dejansko milost. — Kako različno vabi Bog ljudi k sebi! Temu odpokliče najdražje bitje, drugega pretrese hipna nesreča, tretjega strezni bolezen. Mnoge pritegne z notranjimi navdih. Vprašanje je, če jih sprejmejo in se po njih ravnaajo.

Vedno globlje smo prodirali v verske resnice. Bili so nauki iz življenja za življenje. Posebej me je zajel nauk o pripravi na srečen zakon. Zdaj vem, kakšnega fanta naj izberem, da bo skrben oče in zvest mož.

In če se katera odloči za devišvo! Vsak stan zahteva resnost. Z igranjem ne bo nihče dosegel cilja, ki mu ga je Stvarnik namenil. Resno se moramo vprašati, čemu živimo, kaj je naša naloga. Dolžne smo, da ohranimo zdrav in veren rod. Da se pa tudi borimo za tiste, ki so zašli, in jih pripeljemo na pravo pot, ki gre v nebesa.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

Obhajali smo z vso slovesnostjo štiri srebrne poroke z sveto mašo in skupnim prejemom sv. zakramentov jubilarntov z vsemi njihovimi sorodniki. Bili so to res lepi dnevi, tako za jubilate in njihove družine kot tudi za vse farno življenje. Bog jim daj srečno dočakati še zlato poroko!

Novo leto smo srečno dočakali, prejeli smo po domovih blagoslov, to je res lepo, ko gospod obiščejo v spremstvu ministrantov vse družine in blagoslovljajo naša stanovanja. Pa tudi kralji so nam peli naše lepe stare pesmi, da smo jih bili res veseli. Bog nam daj na vse naše življenje svoj blagoslov, saj prazno je delo brez zagna z nebes!

KOTMARA VES

Meseca novembra nas je zapustila Kulnikova Tini z Vsave in se vdala k Zalniku v Bilčovs. Ker je bila cerkvena pevka in odlična igralka farnе mladine, so ji pri poročni sv. maši v Bilčovsu peli naši pevci. Poročno slavje pri Miklavžu je bilo zelo pristržno.

Kmalu za njo se je vdala prav tako z Vsave Dravčeva Urši k Humniku v bilčovsko faro. Želimo obema mnogo sreče.

V minulem letu smo imeli 38 krstov (21 doma, 17 v Celovcu), 12 jih umrlo, 11 bilo doma poročenih (11 ženinov in 14 nevest).

Meseca decembra nam je smrt radi sviten verjetno prizanesla, zato pa te dni že trikrat zamahnila s svojo bridko koso: kot prva se je preselila k Sv. Juriju stara spodnja Savernjakinja, za njo Matevžnjakova Mojca in kot tretji pd. Petric z Vsave. Srečno je preстал operacijo raka na želodcu, amputacijo leve noge, nato pa je podležel možganski emboliji. Pripeljali so še živoga na dom, kjer je čez dva dni izdihnil. Nepregledna množica domačinov in Bilčovščanov ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Bil je mož vere in živ član farnе družine. Njegovi duši želimo mir v Bogu, njegovim sorodnikom pa izražamo sožalje!

Za mladino in prosveto

Igrali bomo...

Izbira igralcev je pri igranju zelo važna, zato je prav, da o tem važnem vprašanju ljudskega igranja še slišimo nekaj nasvetov. Izkušen igriški vodja iz časov pred drugo svetovno vojno, Davorin Petančič, ki je zlasti po štajerskem vodil velike ljudske prireditve, daje prav o pomenu posameznih igralcev važna navodila.

Pri razdeljevanju vlog za igro je zelo napačno načelo, če režiser deli vloge čisto po svojem osebnem mišljenju in vloge nekako diktira. Nasprotno, pri določanju vlog mora pritegniti čim širši krog sodelavcev. Igra in uspeh igre je zadeva večje skupnosti in vsi ti so odgovorni za to, da bodo zares najsposobnejši igralci »zasedli« glavne vloge. Pri delitvi vlog bo torej igriški vodja izvedel nekako glasovanje.

Predvsem je potrebno, da vsi igralci igro preberejo. Igrski vodja bo poklical k sebi na razgovor ali posvet tega in onega igralca. Tega ne bo storil zato, kakor da bi ga že bil v naprej določil za kako vlogo, ampak zato, da mu bo v pomoč pri izbiri.

Igralce naj končno določi nekako zborovanje igralske družine. Če bi pa šlo za igro večjega obsega, bi pa bilo priporočati, da se k takemu »zborovanju« pritegnejo tudi druge izkušene osebnosti farnе skupnosti. Tako je bilo v nekem primeru, ko je šlo za večjo ljudsko prireditev ob priliki farnе slovesnosti. Na oznamilo g. župnika, da naj se zbero iz župnije vsi, ki so sposobni za igranje in imajo voljo pri farni proslavi sodelovati, se je zbralo okroglo osemdeset odraslih ljudi. Tako je že s tem igra postala zadeva vse župnije.

Na takem posvetovanju si morajo biti vsi na jasnem, kaj je za igralca bistveno potrebno. Potem se ne bo moglo zgoditi, da bi predlagali take, ki jih ljudski glas ima za nekoliko neumne. Tudi ne bi nihče mislil, da morajo vloge hudobnih igrati

le slabi ljudje in tudi ne bodo predlagali kruljavih, grbavih, jcljajočih za tovrstne vloge.

Samo zunanje sposobnosti za dobrega igralca nikakor ne zadoščajo. Kot osnovne lastnosti igralca so njegova moralna neoporečnost, značajnost in duševna razvitost. K temu so potrebne tudi nekatere fizične sposobnosti kot so čist in jaseu glas ter telesna okretnost.

Vsak igralec mora na izvolitev podati svojo častno besedo: igral bom. S tem prevzema nase vse obveznosti: discipliniranost, delavnost, točnost in požrtvovalnost. Z drugimi besedami bi se reklo: priznaval bo igrskega vodjo za edinega v igralski skupnosti, ki odločuje, daje navodila in razsoja v vseh zadevah igranja. Pripravljen je v odmerjenem času dovršiti naloge, ki jih določi režiser glede učenja in časa; držal se bo točnosti pri vajah, da ni nepotrebne ga zapravljajta truda in časa; vodila ga bo nesebična pripravljenost sodelovati pri kulturnem poslanstvu igranja.

Z igralci, ki bodo prežeti z duhom pravega igranja za doprinos k »narodu v poku in razvedrilo«, bo igriški vodja žel mnogo uspehov.

Današnja mladina je mehkužna

Novi predsednik Združenih držav John F. Kennedy je kljub prezaposlenosti z raznimi političnimi, gospodarskimi in socialnimi problemi pred nastopom na najvišjem mestu v Beli hiši, tudi športu posvetil nekaj svojega časa. V znanem ameriškem tedniku »Sport Illustrated« je javno grajal naraščajočo mehkužnost Amerikancev. Zlasti pri mladini se opaža fizična šibkost, četudi je bilo v zadnjih petih letih vloženo mnogo truda v telesno vzgojo. Če ne bodo storili energičnih dodatnih ukrepov, vidi težkoče, neoporečno reševati bodoče probleme. V programu, ki obsega štiri točke, predlaga Kennedy naslednje: 1. Osnovanje komisije za nadzorovanje zdravja in fizičnega stanja ameriških državljanov. 2. Zboljšanje telesne zmogljivosti mladine. 3. Vsakoletno sklicanje kongresa guvernerjev za študij problemov telesnih vaj. 4. Pozivi v vseh pokrajinah za udeležbo pri športnih in telovadnih vajah.

Marsikdo se bo čudil, kako je nekaj takega mogoče v deželi, ki je vodilna v športu, ki je dala največ rekorderjev in kjer je navdušenje za šport večje kot morda kjerkoli drugod na svetu. Dejstvo, da je mednarodno združenje časnikarjev (United Press International) prek najbolj znanih športnih novinarjev v Evropi izmed desetih najboljših športnikov sveta v letu 1960 izbralo kar štiri Amerikance, na tem stanju nič ne spremeni. S tem nikakor ne nameravamo delati komu krivice, ampak ravno nasprotno. Ves športni svet pozna danes črnopolto, 20-letno Amerikanko Wilmo Rudolph, ki si je na rimski olimpiadi osvojila tri zlate kolajne. Temu najhitrejšemu dekletu na svetu je 35 časnikarjev priznalo prvo mesto. Tretje mesto v tem tekmoivanju je dosegel njen rojak Rafer Johnson, ki je v Rimu postavil nov olimpijski rekord v lahkoatletskem deseterboju. Na petem mestu se nahaja ameriški profesionalni boksar Eloyd Patterson, edini poklicni športnik, ki je prišel na listo prvih desetih. Osmi je Amerikanec Otis Davis za svoj uspeh na rimski olimpiadi v teku na 400 m, katero je pretekel v času 44,9 sekund.

Neuspeh nekaterih ameriških športnikov na zadnji olimpiadi v Rimu kakor tudi zmaga Rusov nič ne vplivata na tako gledanje današnje pomehkužene mladine. In tudi lepi uspehi ameriških telovadcev in telovadkinj na olimpijskih igrah tega stanja ne morejo zboljšati. Prav veseli smo priznanj v evropskih strokovnih listih, zlasti kar se tiče ameriškanih telovadkinj, ki so nastopale s smehom na ustih in z gibmi, ki so navduševali gledalce radi njihove izredne naravnosti. Kaj nam pomaga, ko je pa njihovo število tako majhno; ogromno pa je onih, na milijone, ki jim je šport tuj. Nekaj stotisočev imamo še

Iz filmskega sveta

FILM — LETEČA PREPROGA

Filmska umetnost, ki se je v zadnjih 60 letih čudovito razvila, z veliko naglico in močjo prodira v vse plasti ljudskega življenja. Filmske predstave niso več dostopne samo mestnemu človeku, marveč prav tako tudi ljudem najoddaljenejših delov podeželja. Saj je opaziti v vaški kinodvorani tudi med tednom mladino iz gorske vasi, ki je do dve uri oddaljena; splošna motorizacija je daljavam odvzela vsak pomen.

Vzrok temu je magična privlačnost filma, ki zavzema v človekovem življenju vedno vidnejšo vlogo. Film pomeni današnjemu človeku zabavo, razvedrilo, pouk in doživljanje kulturnih vrednot. Znani francoski filmski strokovnjak Georges Sadoul zatrjuje o vlogi filma v življenju sodobnega človeka: »Množice so očarane od podob slovitih igralk in igralcev, njihovih usod, njihovih ljubezenskih zgodb in zapletov, njihovih bridkosti in njihove sreče. Filmsko platno je neke vrste leteča preproga, ki nosi gledalce med različnimi svetovi in jim pričara najrazličnejša čuda, ki so bolj zanimiva od tistih, ki jih beremo v pravljicah in povestih.«

S pomočjo filmske tehnike so najoddaljenejši predeli zemlje postali dostopni tudi za človeka, ki nikdar ni prestopil mej rodnе zemlje. Na tej leteči preprogi se pred njim v čudovitih barvah vrstijo bajne dežele s svojimi pokrajinskimi lepotami, zanimivimi običaji, navadami in šegami.

takih športnikov, ki se kot gledalci na tribunah »udejstvujejo« v športu in to je vse. Kje so pa ostale ljudske množice, ki so prav tako potrebne gibanja, sonca, zraka in vode? Nič se ne smemo čuditi, če je znatni del današnje mladine telesno slaboten in posledica te telesne šibkosti so razne bolezni. In vse to izvira iz tega, ker nima volje, ali bolje rečeno, je preveč lena, da bi se udejstvovala v športu ali telovadbi. Konec koncev pa sledi mehkužnost, proti kateri se hoče z vso resnostjo boriti novi prezident USA, Kennedy.

V veliki zmoti bi bili, ako bi mislili, da je tako stanje glede telesnih vaj samo v Ameriki. Prav ista slika je tu v Evropi in v marsikateri deželi še slabša. Naj nas nikar ne motijo uspehi nekaj stotin vrhunskih športnikov in nekaj desetlin evropskih in svetovnih rekorderjev. Saj smo veseli uspeha in moramo priznati, da so rekordi mnogo pripomogli k razširjenju športa in da delajo morda najboljšo propagando za razvoj telesnih vaj; toda mi hočemo nekaj drugega. Naloga športa, odnosno športnih organizacij mora biti: spraviti vso mladino v svoje vrste in s primernimi športi krepiti njeno zdravje in jačati njeno moč. Če ne bomo delali na široko, bomo športne prireditve spravili na stopnjo cirkusa, kajti zanimanje športne javnosti se suče samo okrog rekordov in senzacij.

Zelo smo bili veseli uspehov slovenskega telovadca, 21-letnega študenta iz Ljubljane, M. Cerarja. V Rimu so strokovnjaki izjavili, da je Cerar najelegantnejši telovadec na svetu. Pravijo, da najbrž samo zaradi tega ni prišel še bolj v ospredje, ker še ni bil dovolj slaven. Na vsak način pa bomo še mnogo lepega slišali o njem. Glede Cerarja poudarjajo strokovnjaki, da je umetnik v naravnem gibanju, ker predstavlja njegove vaje ritmičen in živahen potek. Zakaj omenjam tu Cerarja? Zato, ker je iz dežele, kjer je bila svoječasno telovadba zelo razširjena in na zelo visoki stopnji. V Sloveniji ni bilo v dobi med prvo in drugo svetovno vojno fare, kjer ne bi bilo vsaj eno telovadno društvo, večinoma smo imeli po dve (Orel, Sokol), v mestih (n. pr. Ljubljana) pa tudi po več. In tudi športna društva, odnosno klubi so bili po vseh večjih krajih. In danes? In tudi državne telovadne reprezentance so sestavljali skoro izkjučno Slovenci. Na zadnji olimpiadi v Rimu je bil pa samo en Slovenec: Cerar.

Izgleda torej, da se je mehkužnost vtihotapila med mladino vsega sveta. Naloga državnih, staršev, šol in vzgojiteljev bi bila, da takoj in resno pristopijo k delu za odpravo tega zla, ki nam bo delal velike neprilike v bodočnosti, če ga ne začnemo pravočasno in temeljito zdraviti.

Ivo Kermavner

Kako si uredimo domači vrt?

Ko bo čez nekaj mesecev spet prišla v deželo pomlad, ne bo dela čez glavo le na polju, ampak tudi na domačem vrtu ne bomo vedeli ob obilici opravil, kje naj najprej pričnemo. Srečen zato tisti, ki bo do tedaj vse pripravil in imel načrt za posevke dokončno izgotovljen.

Bilo bi napak, če bi pričeli negovati in popravljati orodje šele takrat, ko je treba z njim že delati. Orodje, ki ni popolnoma v redu, človeka pri delu samo ovira in mu jemlje tudi pravo veselje do dela.

Koliko dela imamo v teku leta z domačim vrtom, je odvisno od vrste in velikosti kultur, ki jih gojimo na svojem vrtu. Vselej pa bi morali z opravili na domačem vrtu imeti veselje in razvedrilo. Ameriški zdravniki priporočajo poslovno preobremenjenim pacientom, ki so živčno izčrpani, naj v protitež osebno obdelujejo domači vrt. Kot meščani se spet približajo materi zemlji in naravi in od njiju črpajo novih moči. Tudi pri nas ni drugače: kdor ima težavno duševno delo ves dan, se bo po težjem telesnem delu na vrtu na večer ali ob koncu tedna prav gotovo počutil sproščenega.

Seveda mora domači vrt prinesiti tudi malce gospodarskega uspeha, ki bo veselje ob obdelovanju vrta še povečal. Napačno pa bi bilo, če bi zahtevali od domačega vrta le dobiček. Tega na majhnih obdelanih površinah nikoli ne bo mogoče imeti, večjega pomena je, kot smo že rekli, stik z naravo, veselje in sproščenost, ki nam jo nudi delo na domačem vrtu.

Čeprav od domačega vrta ni pričakovati tolikšnih donosov, da bi mogli pridelke prodati, vendar pomeni sadje in zelenjava, ki nam jo domači vrt nudi, kar lep dohodek. Daje nam sočivje, ki je sveže in

zdravo, v tolikih količinah, ki jih sicer ne bi zaužili. To pa gotovo ni v našo škodo, kajti presna hrana, sveža in okusna, našemu zdravju lahko le koristi.

Ko bomo delali načrt za posevke na domačem vrtu, bomo seveda dali prednost tistim vrstam sočivja, ki jih posebno radi uživamo, jih razmeroma zlahkoto kultiviramo in nam dajejo razmeroma velik donos. Ker so naši domači vrtovi navadno majhni, moramo na eni gredici navadno gojiti več rastlin. To delamo tako, da hitro dozorevajoče rastline sadimo brž eno za drugo ali pa jih gojimo drugo poleg druge na isti gredici.

Nekaj primerov za to, ne bo odveč. Splošno znana je kombinacija solate z zeljem ali drugimi zelenimi rastlinami, ki jih nekaj tednov pred dozorenjem solate

sadimo med to. Na gredici, kjer bomo pozneje sadili paradižnike, lahko kultiviramo zgodnje solato in nekaj drugih vrst sočivja, n. pr. papriko in solato na zunanjih vrstah, korenje in peteršilj na notranjih vrstah. Namesto, da uporabimo za kumarice vso gredo, jih lahko zasejemo v ozkem pasu ob ograji. Kumarice se tam ob malenkostni pomoči same vzpenjajo, kar olajša nam negovanje in obiranje. Takšnih kombinacij je seveda cela vrsta.

Dasiravno so naši vrtovi še pokriti s snežno odejo, se vendarle izplača že sedaj napraviti saditveni načrt za bližajočo se pomlad. Čim pravočasneje bomo vsadili rastline, tem večji bo uspeh. Največ veselja nam napravijo prvi sadeži, predvsem še, če jih imamo nekaj prej kot drugi. Podobno je tudi z rožami na vrtu, na katere seveda tudi ne smemo pozabiti in tudi zanje določiti kako gredico v načrtu za bodočo ureditev našega domačega vrta.

Pomen zadružništva v Afriki

Ker je politični razvoj v Afriki tačas v središču svetovnega zanimanja, bo verjetno naše bralce tudi zanimalo, kako si mlade afriške države pomagajo v svojem gospodarstvu.

Brez dvoma se je pokazalo, da zadružna organizacija poučuje prebivalce, ki stremijo po neodvisnosti, naj si pridobijo potrebno samozavest ter se s potrebnim znanjem približujejo cilju, samoupravi.

Tako je n. pr. rekel ministrski predsednik Zpadne Nigerije: »Zadružne organizacije so s svojim delom doprinesle lep delež k vzgoji državljanov, da se zavedajo velike odgovornosti popolne politične svobode.«

Približno ena tretjina članov zakonodajne skupščine v Tanganjiki izhaja iz zadružniškega gibanja. To dejstvo dokazuje, da iz zadružniškega gibanja izhajajo močje, ki so sposobni prevzeti na svoja ramena gospodarske in politične naloge.

Človekovo dostojanstvo ne temelji le na politični svobodi. Ta je brez vsake koristi, če mora oni, ki jo uživa, životariti še nadalje pod težkim bremenom revščine, lakote, bolezni in nevednosti — vendar v takem položaju so milijoni takozvanih »svobodnih« ljudi v razvijajočih se deželah.

Na obširnih kmetijskih področjih teh dežel sta sekira in motika še vedno edino orodje kmetov, gnojila pa so nepoznana stvar. Letine krčita mrčes in plevel, živina pa je plen bolezni. Posojil skoro nihče ne daje.

Ako naj politično samostojnost in neodvisnost ojačijo z gospodarsko, je seveda neobhodno potrebno odpraviti to primitivnost in zaostalost. Tu mora zadružništvo zaorati brazde in prevzeti naloge, ki niso lahke. Nekaj primerov naj osvetli njihovo učinkovitost.

V Tanganjiki je proizvajalcem kave na pobočjih Kilimandžara uspelo dvigniti življenjsko raven drugih rodov s tem, da pro-

dajajo svojo kavo in druge poljedelske proizvode zadrugam. Proizvajalci bombaža v provinci Viktorijino jezero oddajajo nad 80 odstotkov svojih proizvodov zadrugam in imajo svoje pletilnice. Kmetje v Ghani prodajajo več kot četrtino celotne letine kakava po zadružnih organizacijah, medtem ko se ribiči pripravljajo, da bodo svoj plen tudi pričeli spravljati v denar na podoben način. Proizvajalci bombaža v Ugandi pošiljajo velik del svoje letine zadružnim trgovinam, imajo ali pa nadzorujejo ducat bombažnih predilnic. Dvajset odstotkov vseh poljedelskih izvozov Nigerije prihaja od zadrug in njihov delež od leta do leta narašča.

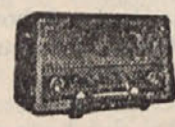
V teh mladih afriških državah so tudi že vasi, kjer so izginili posojevalci denarja. Njih štivilo gine v tisti meri, v kolikrni pristopajo kmetje k predelovalnim zadrugam, ki jim dajejo posojila po pravi-

Čiščenje sredstev za snaženje

Glavno pravilo: Nobenega čiščenja ne bomo zaključili, dokler nismo očistili še sredstev, ki smo jih za čiščenje uporabljali. Krpe za umivanje in brisanje hitro splaknemo v vreli vodi, ožmemo in razprostremo ter jih obesimo. Puščati krpe zvite, je velika malomarnost. Tudi krtače po končanem umivanju speremo in obesimo, da se more voda odcediti. Položiti pa jih ne smemo na hrbet, ker se vlaga sicer ne odstrani, ampak ostane v krtači in jo razkrajja.

Posode, v katerih smo prali ali umivali, še niso čiste, če iz njih izlijemo umazano vodo. Treba jih je s čisto vročo vodo in čistilnim praškom izplakniti ter jih od časa do časa znotraj in zunaj temeljito očistiti z Ata ali Vimom.

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

**JOHAN
LOMŠEK**

ST. LIPS, TIHOJA, P. Dobrla ves

nih obrestnih merah, da tako zagotovijo vsakoletne letine.

Do danes razen kmetijstva še nihče v teh državah ni dosegel posebnih uspehov. Zadružniški uspehi pa vzbujajo med prebivalstvom navdušenje. V Nigeriji so že zgradili nekaj zadružnih bolnišnic, v Ghani so ustanovili krojaško zadrugo, v drugih pa tudi že rokodelske zadrug.

To je le nekaj primerov, ki naj pokažejo, da tudi zamorci polagajo važnost na zadružne organizacije, kjer so spoznali njihov pomen za pospeševanje in utrjevanje svoje obstoja.

Vozovi za prevoz mleka

Elektrifikacija avstrijskih državnih železnic postavlja tudi domače mlekarstvo pred odločilne probleme. Velika večina vagonov za prevoz mleka ni uporabna za hitro vožnjo. Prevoz mleka s tovornimi vlaki, tudi če vozijo nekoliko hitreje, traja precej dalj časa. Prevažanje mleka s tovornimi avtomobili pa se zavoljo prevelikih razdalj in s tem povezanimi stroški ne izplača.

Na pobudo fonda za mlekarstvo je neka dunajska tvrdka zato izdelala nov tip vagona, ki zdrži tudi hitrost do 160 km na uro. Novi vagon za prevoz mleka se od starega razlikuje le po večjem razstoku koles. Osnovno vprašanje za večje hitrosti pa predstavljajo zavore novega vagona. Zavoljo tega so morali zavore na novem vagonu popolnoma na novo konstruirati.

Tržno poročilo: 12. 1. 1961

Položaj na trgu z živino se ni spremenil. V Italijo je bilo poslanih 74 glav goveje živine, povečini volov. Za kilogram žive teže plačujejo na kmetiji pri volih in bikih od 10.— do 11.— šil, za bibe v izjemnih slučajih do 11.50; telice od 9.— do 10.50, krave od 7. do 9.— šil. Na Dunaj je bilo poslanih 39 reagentov za zakol iz področij okoli Spittala, Feldkirchna in Friesacha.

Ponudba prašičev za zakol na Koroškem krije povpraševanje. Kg žive teže plačujejo na kmetiji na splošno po 11.50, za boljše kakovosti do 12.— šil.

Telet za zakol je na Koroškem dovolj na razpolago. Na kmetiji plačujejo kg žive teže od 13.— do 14.— šil.

V Italijo je bilo izvoženih tudi 49 konjev.

Oddojki stanejo na trgu v Celovcu živi kg od 14.50 do 17.50 šil.

Sveža jajca stanejo na drobno še 1.30, v posameznih slučajih pa tudi le še 1.20.

Šoferski kofiček

Promet zahteva red in disciplino (Nadaljevanje)

Ker se je zaradi lahkomišnega in nepravilnega prehitavanja primerilo že toliko težkih nesreč, je prehitavanje prepovedano, če bi s tem svojim početjem mogli kogarkoli ogroziti, ali če je premalo prostora za prehitavanje brez vsakršne nevarnosti. Prehitovati je prepovedano, če je razlika v hitrosti prehitavalca in prehitavanca premalenkostna za hitro izvedbo, če se zadosti ne vidi, če ni izgledov, da bi se dalo spet priti na desno stran vozišča, pred zaščitnimi prehodih za pešce, v nepreglednih ovinkih, pred vzponi ceste, na neurejenih križiščih in če vozilo pred nami že samo skuša prehiteti.

Vožnja mimo stoječih vozil ali pešcev je dovoljena le, če nikogar pri tem ne oviramo ali ogrozimo. Voziti mimo vozil, ki so se ustavila pred prehodih za pešce, se ne sme. Drug za drugim se sme voziti v primerni razdalji, da tako moremo vsak čas pravočasno ustaviti svoje vozilo, tudi, če oni pred nami hipoma ustavi.

Zanimivo je tudi določilo, ki govori o prednosti, kajti načelno imajo prednost oni, ki prihajajo z desne, če jim te ne odzamejo prometni znaki. Prednost imajo vozila reševalne službe in policije in vozi-

la na cestah, ki so označene kot ceste s prednostjo. Vozila, ki prihajajo na take ceste z desne, nimajo prednosti. Prednost imajo tudi tirnična vozila, a tudi za ta veljajo prometni znaki, ki urejajo prednost vožnje. Prednost pred vozili, ki bodo spremenila smer vožnje, imajo vozila, ki smeri ne bodo spremenila. Vozač pa se lahko odpove prednosti, mora pa to jasno nkazati. Če svoje vozilo ustavi, je to znak, da se je odpovedal prednosti.

Hitrost vožnje je treba prilagoditi danim razmeram in znakom. Ne smemo s hitro vožnjo nadlegovati pešcev ali živine, če se da to preprečiti. Brez povoda pa ne smemo voziti tako počasi, da je ostali promet oviran. V krajevnem območju se sme voziti le s hitrostjo 50 km na uro. Krajevno območje je označeno z napisi krajev. Seveda ni s tem rečeno, da se mora skozi naseljene kraje voziti s to brzino: počasneje je dovoljeno, hitreje pa ne. Tudi hupanje brez potrebe ni dovoljeno: hupati smemo le zaradi varnosti in preprečenj nesreč.

Parkiranje in ustavljanje

Glede tega si je treba zapomniti, da smemo vozilo parkirati ali ustaviti samo tako, da nikogar z njim ne oviramo ali ogrozimo, da more vsakdo peljati mimo

in da nikomur ne zastavimo izhoda. Izven prostorov za parkiranje je treba postaviti večsedna vozila vzporedno s pločnikom, enosledna pa poševno. Parkiranje in ustavljanje je zabranjeno: če to prepovedujejo prometni znaki, na ozkih voziščih, v območju kop, na mostovih, v podvozhih, na zaščitnih prehodih za pešce, na križiščih, pri postajališčih omnibusov (najmanj 15 m v stran), na glavnih cestah v naseljenih krajih (če so stranske ulice prazne) in, ako parkirana ali ustavljena vozila zakrivajo prometne znake. Na cestah, na katerih ima promet prednost izven naseljenih krajev, se v megli, v temi in če je vidnost slaba, ne sme parkirati.

Tovornjaki ne smejo voziti...

ob sobotah od 15. ure dalje, ob nedeljah in zakonitih praznikih od 0 do 24. ure, če imajo priklonike. Izvzeti so samo tovornjaki, ki prevažajo mleko, živila, ki se hitro pokvarijo in osvežujoče pijače v turistične kraje in klavno živino; dovoljen je v tem času tudi prevoz popravila potrebnih hladilnih naprav, odvoz na cesti poškodovanih vozil in vožnje s tovornjaki v slučaju naravnih katastrof. Ob navedenem času je tudi vožnja s tovornjaki in traktorji z nad 3.5 t teže prepovedana.

O prometu na avtocestah

Novi cestnoprometni red določa, da smejo po avtocestah voziti le vozila, ki lahko dosežejo hitrost najmanj 40 km na uro.

Na teh cestah pešci, kolesarji, mopedisti in vprežni vozovi nimajo ničesar iskati. Na avtocestah je obračanje prepovedano; dovoljeno tudi ni na avtocestah vaditi se v vožnji z motornimi vozili, parkirati in ustavljanje se izven za to določenih mest.

Cestnoprometni znaki

Posebno poglavje predstavljajo v novem cestnoprometnem redu tudi cestnoprometni znaki, ki morajo biti nameščeni načelno na desni strani ceste, ako seveda cestnoprometni red ne določa drugače. S temi znaki ureja oblast promet na cestah. Dosedanjim znakom sta se pridružila še dva znaka, ki opozarjata na nevarnost: »Križišče s cesto, ki nima prednosti« in »Pozor, promet iz nasprotnе smeri«. Prvi znak je trioglasta, s konico navzgor obrnjena tabla z rdečim robom, ki ima narisan na belem polju puščica podobno široko črno črto, katero križa vodoravno ozka črna črta. Vozilo, ki pelje v smeri široke črne črte, ima prednost. Drugi znak »Pozor, promet iz nasprotnе smeri« je prav tako trioglasta, s konico navzgor obrnjena tabla z rdečim robom in na belem polju narisanimi dvema črnima puščicama, od katerih leva je obrnjena s konico navzdol, desna pa s konico navzgor. To pomeni, da na cesti, po kateri se sicer vrši promet le v eni smeri, lahko pride kako vozilo izjemoma tudi iz nasprotnе smeri.

((Konec prihodnjič))

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

GEORGI RAJČEV:

Legenda o zakopanem blagu

(Nadaljevanje in konec)

Mladi je zagospodaril nad premoženjem, nad zakladom. Toda dobrih del ni delal, ni zaživel kot človek. »Saj imam še čas,« je mislil in sklonil hrbet nad plug. Pri črnih brazdah ga je ogrevalo sonce zjutraj, zvečer ga je pozdravljala mesečina. Jeseni pa se je žerjavica pšenice zopet spremenila v ogenj zlata in se zapirala pod težko ploščo.

Mimila so leta: odrasli so otroci — dva sinova kot dva vitka bora; postaral se je oče, zgrbil in čedalje bolj je bil podoben pokojniku. Oči so se mu poglobile, njihov pogled pa je postajal bolj in bolj hladen; bile so nedružabne in kar naprej so sumničile. Spanec ga je zapustil in v dolgih zimskih nočeh se je obračal v postelji, poslušal žvižganje burje zunaj in duša mu je drhtela v ledenem strahu. Ni vedel, ali spi ali sanja ali je sam ali ga napadajo zli duhovi. Kdaj pa kdaj se mu je razodelo da sliši, kako v sobi plahutajo široka krila, nad seboj je zagledal topel, bled sij in beli angel Dobrote se je nagibal nadenj.

— Poslušaj — mu je šepetal — ali si že pozabil, kar si mi nekoč obljubil? Ko bo denar tvoj, si rekel, boš hotel ljudem dobro in sam si boš zaželel, da bi živel kot človek. Izkoplji ga iz zemlje. Postavi most nad reko. Zazidaj vodnjak na koncu vasi. Spominjali se te bodo ljudje in te blagoslavljali in miren sen ti bo zatisnil oči.

Na drugi strani pa je stal vampir. Bil je divji in strahopeten in telo se mu je izgubljalo v mraku.

— Ne poslušaj ga! — mu je šepetal vampir — laže ti, vara te. Komu bi storil dobro delo? Mar ljudje vedo, kaj je dobro? Poglej jih, kako si te ogledujejo, ko te srečajo. Njim da bi pomagal? In poglej še svoje! Poglej, kako te gledata otroka. Mar še ne razumeš, da ti strežijo po življenju? Pazi se, človek!

In resnično se je prepadal med njim in sinovoma iz dneva v dan širil. Že dolgo si niso smeli odkrito pogledati v oči, ko pa so se jim pogledi srečali, je v njih plamenelo slabo skrivito sovraštvo.

Nekega dne je stopil k njemu mlajši sin, ga ustavil, pogledal in rekel:

— Skrij denar drugam. Brat ve, kje ga imaš.

— Kakšen denar? mu je srdito odgovoril starec. — Ali sta nora? Nimam denarja.

— Imaš. Brat ve, kje je zakopan, povem ti. Denar je v malem hlevu, pod jaslami.

Resnično, denar je bil tam. Starec ga je zakopal drugam še isto noč.

Ni minilo veliko časa, kar ga je srečal starejši brat. Ustavil ga je, ga pogledal in rekel:

— Prenesi denar kam drugam. Brat ve, kje je.

— Kakšen denar? — je odgovoril razsrjeni starec. — Ali sta čisto nora? Nimam denarja!

— Imaš, moj brat ve zanj. Pod ograjo je, tri korake od zidu. Spravi ga drugam — mali te bo oropal.

Tako je tudi bilo — zaklad je bil tam. Še tisto noč ga je starec izkopal in prenesel pod stari brest na vrtu.

In zopet so se zvrstili dnevi in noči — težko, brezumno življenje. Naposled je spregovorila usoda. Neke noči je pihal pobesnel marčevski veter nad vasjo. Odnášal je strehe, lomil veje jablan, igral, piskal in divjal nad preplašeno vasjo. Kaj se je to noč dogajalo zunaj? Opolnoči je vstal poklicat sinova po imenu — enkrat, dvakrat. Nihče ni odgovoril. Kakor da bi bila smrt oplazila hišo.

Zjutraj, že ob svitu, je stopil iz hiše in se napotil na vrt. Bil je še dvajset korakov oddaljen, a je že opazil, kako se nekaj črni v mraku pod starim brestom. Pognal se je tja in kri mu je zledenela v žilah: pred njim sta drug ob drugem ležala brata, njegova sinova. V tistem, staršem boju sta ponoči umrla. Korak stran sta ležala rovniča in lopata.

Starec ni vzdržal nesreče; zbolel je. Vsi so videli — nad glavo mu že maha smrt s koso.

Jaroslav Hašek :

Babám, karpatski starinoslovec

I.

V pokrajini okrog izvira Beke Tise in Čeremoša so Babáma dobro poznali. Živel je v Gozdnih Karpatih.

Občudovanja vredno je bilo, kako je znal spretno plezati po skalah, še bolj pa je bilo presenetljivo, da mu roparski Huculi, ki so ogrožali varnost severnega dela okraja, niso nikdar skrivili niti lasu.

Pravijo, da je takrat, ko so še po sila slabi poti — danes teče ondi železnica — spravljali v dolino zlato, ki so ga bili iskalcí izpirali v gorskih potokih, on bil tisti, ki je Huculom pokazal neki tesni prehod, kjer je z dvema skalama bilo moč zastaviti pot, da so potem mogli v miru opleteniti vozove iskalcev zlata.

V Szigethu — kot se je takrat mesto imenovalo — je delil pravico zelo dober sodnik, ki je po rodu sam bil iz Gozdnih Karpatov in je torej dobro poznal zadeve, ki so se ondi dogajale z veliko rednostjo, pri čemer pa ponavadi ni bila pretočena niti ena sama kapljica krvi.

Čudno je pa vendar bilo, da se Babá-

Prišli sta snahi. Jokali sta in ga prosili: — Očka, povej, kje je zaklad.

Toda on ju je gledal s hladnim, skaljenim pogledom.

— Kakšen zaklad? Nimam zaklada. To je laž...

Ponoči pa je spet prišel nadenj angel Dobrote — Povej jim, — ga je prosil, — vidiš, že je končano — čaka te grob. Usmili se vsaj otrok — tvoja kri so — povej jim.

Toda na drugi strani je stal vampir. — Ne poslušaj, kar ti svetuje, mar si ponorel, da bi dal zaklad tujim hčeram! Ne verjemi, ti že ne boš umrl. Naj ti ne bo žal za sinovoma — pozabi nanju. Kar sta iskala, sta dobila. Mar si ti kriv?

In starec je mahal z rokami: — Nimam zaklada, pustite me! Nimam denarja...

Naposled je prišla poslednja ura. Sam je videl: v prsih ga je stisnilo, oči so mu potemnele. Vzdignil je koščeno desnico, poklical domače, jim hotel vse povedati, toda smrt ga je prehitela.

— Tam — Tam... — je kazal na vrt, toda glas mu je ugasnil, niso ga razumeli, ugasnil je tudi pogled.

Ostali sta snahi, revici. Rastejo vnuki, raste tudi sovraštvo med dvema družinama: vsako noč je na vrtu odkopana nova jama — iščejo zaklad.

Toda zaklad je še tam. Zakopan je v črni zemlji. Okrogli turški zlatniki, tanki cekini, zlati louisiori, dukati iz suhega zlata. Močne so stene glinaste posode, zgoraj pa jih pritiska težka kamnita plošča.

mu ni nič hudega pripetilo, ko je ponoči sam pohajal po Gozdnih Karpatih, kjer so v gostih pragozdovih živeli medvedi, volkovi, lisice, divji prašiči, kune in divje mačke. Ni bila nobena skrivnost, da je bil dober znanec s starim črnim medvedom, ki je imel svoj brlog ob vznožju gore Popadji in da je Babám, kadar je tam mimo šel, vselej prinesel medvedu divjega zajca v dar. Ljudje so celo vedeli povedati, da je Babám pogosto prespal noč kar v medvedovem brlogu in s pričami je bilo dokazano, da so ga videli pohajati po gozdu v spremstvu medveda, s katerim se je prav pametno pogovarjal, kot na primer: »Zapomni si, stari falot, da divji zajček, ki sem ti ga prinesel, prihaja od daleč! In ti ga sedaj še žreti nočeš!«

Nekega dne je Babám zopet obiskal svojega znanca medveda in mu pripovedoval, da nameravajo skozi goščave Gozdnih Karpatov zgraditi železnico, od solnih rudnikov bo vodila v Anko Slatino in da bodo gradili tudi gorsko železnico.

Teden dni kasneje je povedal svojemu

Klobuk sta mi bila napadalca zbila z glave, zatorej sem stal gologlav pred oskrbnikom, da je lahko opazil trmoglavost, katera je tičala v vsaki črti mojega obraza.

Se enkrat je zarohnel: »Flecte!« Pa se nisem ganil z mesta, nakar se je zatogotil: »Ti že ohladim kri, ti pes, ti!«

Zbrala se je velika množica okrog mene. Prisopel je tudi loški sodnik in k temu se je obrnil grajski glavar, rekoč:

»Dve uri v klado!«

Moja ošabnost pa je rastla in sam pri sebi sem mislil: Pokleknem ne! Deduc, naredi kar hočeš, da boš sit!

Že me je zagrabil mestni birič ter me vlekkel k prostoru na trgu, kjer so bili v zemljo zabiti trije količi, od katerih pa ni bil tisti dan še nobeden zaseden.

Tam je čakal Mihól Schwaiffstrigh ter imel pri sebi tri klade, za vsak količek eno.

Brez ugovora sem legel. Mihól me je z veliko spretnostjo privezal h količu, noge pa položil v klado ter jo zaklenil s ključem, da se nisem mogel ganiti s sramotnega mesta.

Schwaiffstrigh mi je govoril to-le:

»Prej ko sem mislil, si mi prišel pod roko! Ej, ej, pa je rado tako, da se s klado prične, z Gavžnikom pa jenja! — Zdaj bo pa vendar kdo kaj za vino dal!« Odšel je proti Wohlgemuetovi gostilni.

Nekdo je prinesel moj klobuk ter ga vrgel predme, pa vendar ne tako, da bi ga bil mogel doseči z roko.

medvedu, da prodirajo vojaki 85. pešpolka iz Marmaros-Szigetha proti Huculom. Kazno je bilo, da so te novice medveda hudo prizadele. Nevoljno je godrnjal in se nato po dolgem zleknil po tleh. Ko ga je Babám naslednje jutro hotel zbuditi, je stari medved bil že ves trd. Svojega prijatelja je brez slovesa za vedno zapustil.

Z vso spoštljivostjo, ki jo je še mogel izkazati svojemu staremu prijatelju, je Babám medvedu preko ušes potegnil kožo, meso zakopal pod drevesom, v deblo pa vrezal križ. Kožo je odnesel v dolino in jo pokazal oblasti v Marmaros-Szigethu, za kar je dobil po zakonu določeno nagrado 20 goldinarjev. Nato si je iz kože dal narediti kožuh, in vprav ta kožuh je imel na sebi, ko je spoznal vnetega profesorja Falvo, o čemer bo pa še kasneje govora.

V tistem času se je na Nigrovcu naselil neki samotar. Ko je Babám nekoč po svojih potih znova prišel na hrib, je začel samotarju prigovarjati, da naj vendarle opusti ta nestalni način življenja. Malo nato je pobožni mož umrl nenadne smrti. Babám ga je pokopal in na grob postavil velik lesen križ.

Nato je odšel nazaj v hribe, kjer si je kupil malo gostilnico in celi okolici je izkazoval dobroto s tem, da je sosedom odvezel skrb za živino. Toda ti preprosti ljudje njegove skrbnosti niso razumeli in so jo imeli za navadno tatvino. Tako je nekega dne prišlo šest mož in ga odvedlo izven vasi. Med potjo so mu mimogrede rekli, da ima na izbiri dvoje: da se pusti takoj obesiti, ali pa šele potem, če se še enkrat pokaže v vasi. Odgovoril jim je, da nima prav nobenega namena, vračati se v vas, čeprav mu je težko, ko mora zapustiti tako dobre ljudi, vendar se on ni nikdar nikomur vsiljeval. Pristavil je še, da je njihov kraj pasje ubožno gnezdo in da se sam sebi čudi, da je tu tako dolgo vzdržal. Nato je z njimi popil več vina ter se prisrčno, a v naglici poslovil.

Potem se je stalno naselil v Kaboli-Poljani, kjer ga je odkril neki mladi znanstvenik, profesor Falva. Ta je živel v fikсни ideji, da so v davni predzgodovinski dobi vsa ljudstva prišla iz Rodenskega pogorja v Karpate.

II.

V Kaboli-Poljani se je nastanil v prazni ciganski koči, katere prejšnji lastniki so umrli na črnih kozah. Vsak dan je pohajal v gozdove in nadaljeval tako svoje običajno življenje.

Nekega dne se je seznanil s profesorjem Falvo. Z velikim zanimanjem je bil Babám opazoval kako ta mož, s sekiro in lopato na rami, vsak dan gre iz vasi v gozd. Babám mu je sledil z namenom, da na svoj običajni način pomaga tudi temu tujemu čudaku, ako ga ne premagata skušnjava — kar pa ga naj Bog obvaruje — da mu kaj hudega stori.

Na srečo pa Babáma ni premagala skušnjava, čeprav je bil globoko v gozdu povsem sam s tujcem. Ta se je spotikal ob kamenju in koreninah, kot da bi bil okajen, in strmel v svet skozi svoja očala. Na nekem mestoma golem, sicer pa z grmičevjem poraščenem griču, je začel tujec kopati.

Tedaj je začela skušnjava vedno huje in huje mučiti Babáma. Vendar si je mislil: »Če ta možak išče zaklad, pusti ga mirno kopati. Čemu bi se jaz s tem trudil? Če kaj najde, je še vedno časa dovolj, da mu najdbo vzamem.« Z velikim zanimanjem je zasledoval napredek tujčevega dela.

Naenkrat je tujec zaklical: »To sem si mislil!« V rokah je držal glinasto črepinjo ter jo ogledoval od dveh strani. »To ognjišče ni staro več kot kvečjemu 8 stoletij pred Kristusom.«

Babám je obsedel pred njim z odprtimi usti in komajda je razumel, ko ga je tujec vprašal, ali je morda slišal kdaj kaj praviti o kakem poganskem grobišču. Nato je začel iz tujca bruhati potok besed na Babáma, ki je šele čez nekaj časa razumel, da gre temu gospodu le za te glinaste črepinje. Končno mu je profesor dejal: »Za vsako tako glinasto črepinjo, ki jo najdete in mi jo prinesete, dobite 5 krajcarjev, če je velika, in 2 krajcarja, če je majhna.«

Babám se je vlegel v travo pred svojo kožo in se zagledal in pogledoval v zvezde na nebu. Misli je na tiste male glinaste črepinje. Čez pol ure mu je bila arheologija popolnoma jasna stvar.

(Dalje na 8. strani)

Visoška kronika

25.

Dr. Ivan Tavčar

»Taka sramota! Ne požremo je!« In že sta po stari navadi tolkla po mizi.

Kakor plah zajec iz repe sem se dvignil od mize in gledal, da odnesem telo iz nevarne družbe. Cela gostilna se je pridružila Wulffingovim in kričala name.

Odnasel sem svoje bojazljive pete na trg pred pivnico, kjer pa sta me že dohitela Marks in Othinrih. Klela sta, potem pa so padali udarci po meni kakor toča; da sem kar čutil, kako so mi rastle bule po glavi in drugod. Nekoliko sem se branil, vpil pa nisem, ker sta že onadva dosti kričala.

Ko smo se tako pretepevali, je stal naenkrat pred nami majhen možiček ter tolkel z drobno španjolsko paličico ob tlak:

»Tu se tepo — gvardija! — kje je gvardija? Jezus in Marija! Pred mojim nosom se tepo!«

Opazil sem, da si je z roko popravljal svoj trivogelni klobuček, da bi mu ne padel z glave. Tudi sem še opazil, da je imel tanki vrat ovit z belim blagom, na prsih pa velik kup čipk, posutih s tobakom, s katerim je polnil svoj špičasti nos. Bil je baron Mändl, tedanji grajski glavar, in lahko zapišem, da se ga je bala vsa Loka.

Prejšnji glavar, kateriga imena ni mogel nihče izpregovoriti, je bil siten, baron

Mändl, ali kakor so ga tudi imenovali, baron Flekte, je bil še sitnejši. V svoji oholosti je zahteval, da so ga morali grajski podložniki pozdravljati tako, da so se s kolonom pripognili pred njim in obenem položili roko na prsi ter mu torej dajali čast, ki se daje samo Bogu v cerkvi. Če mu ni kdo izkazal zahtevane časti, je pričel grajski glavar kričati: flecte! flecte! kar se menda latinsko toliko pravi, kakor po naše: poklekni! poklekni! Zatorej so mu ljudje dejali »glavar Flekte«.

Komaj sta ga ugledala Wulffingova fantá, sta bila že s koleno pri tleh in z rokami na prsih.

Mändl ju je vprašal, kdo sta? Ponižno sta odgovorila, da sta Nemca, sinova Jeremija Wulffinga iz Davč. Odgovor ga je zadovoljil: »Nemca? Dobro! Napadena sta bila! O tem ne dvomim, ker vem, da se moji Nemci ne pretepeajo!«

Obrnil se je k meni:

»Ti nisi Nemec?«

Odločno in brez strahu sem odgovoril: »Nisem!«

Odgovor ga je razkačil in hripavo je vpil: »Flecte!«

Ali če bi mi bili glavo odrezali, v tistem hipu bi ne bil pokleknil, tako zelo se je v meni uprla poljanska kri! In če bi bil morda sam škof stal pred mano, bi ne bil hotel poklekniti, nikar pa pred njegovim oskrbnikom, ki je živel od desetine in davščin, ki jih je moral pobrati pri nas, če je hotel živeti.

1) Franc Matija pl. Lampfriezheimb za Pürtha.

Poštni sli na konjih

SLUŽBENA PRISEGA. Vsak jahač, ki je bil sprejet v službo za Pony-Express je moral podpisati pismeno izjavo, v kateri se je med drugim obvezal: „Nikdar ne bom preklnjal. Ne bom pil alkoholnih pijač. Z drugimi uslužbenci se ne bom prepiral in pretepal. V vsakem oziru bom ravnal tako kot mi vevajo moje dolžnosti in poštenje. Pri tem mi Bog pomagaj!“ S to prisego so nastopili službo.

PREKOŠEN REKORD. Russel je obljubil, da bo pošto prenesel v 10 dneh, vendar so mnogi gledalci bili nejeverni, ko je dne 3. aprila 1869 prvi jezdec zapustil kraj St. Joseph v zvezni državi Missouri. V svoji poštni vreči je imel 49 pisem, 4 brzjavke in en časopis. To „ekspresno pošto“ je potem en jahač podajal naprej drugemu. Po 9 dneh in 11 urah je dospela v San Francisco.

POŠTNE POSTAJE. Na zapadni polovici ameriškega kontinenta so bile v razdalji 15 do 20 km zgrajene postaje za menjavanje konj. Jezdec je galopiral od ene postaje do druge, pri tem pa je pri vsaki menjal konja. Po približno 100 kilometrih je oddal pošto vrečo drugemu jezdecu. Včasih je kak preveč vnet konj podivjal in brez jezdecu prinesel sam pošto vrečo k naslednji postaji. (Dalje)

Babám, karpatski starinoslovec

(Nadaljevanje s 7. strani)

Vstal je in odšel v vas k trgovčiču.

»He,« je poklical in pobobnal s pestjo na okno. »Prodaj mi nekaj glinastih loncev. Tiste iz Volčjega potoka, veš, brez lošča.«

Trgovca je hitro prinesel tri glinaste lonce, ki jih je Babám vzela s seboj. Ko je prišel do svoje kočice, je postavil lonce na tla, jih nekaj časa zadovoljno ogledoval in vzdihnil: »Osma stoletje pred Kristusom!«. Nato se je pokrival in s toporiščem sekire razbil lonce na večje in manjše kose. Potem je vzel rovnico, stekel s črepinjami v breg rečice Czeremos, izgrebel luknjo in vanjo položil črepinje. Nato je vse zopet pokril z zemljo.

Naslednje jutro je šel v Poljano v vaško gostilno, da pokaže profesorju Falvi en vzorec svoje najdbe, dosežek svojega raziskovanja sledov preteklosti.

»Prijatelj, to presega vsa moja pričakovanja!« je vzdihnil profesor. »Zares sem ves navdušen.«

Črepinje so menda precej stare,« je pripomnil Babám in si prižgal pipo, da tako zakrije ganotje spričo učenjakovega veselja.

»Peljite me takoj tja,« je silil profesor in si v naglici narobe oblačil plašč. »Ukažite, da takoj naprežemo...«

Med potjo je vprašal profesor, ali je slišal v okolici kaj pripovedovati o kraju najdbe.

»Dosti ne vem,« je odgovoril Babám, »pač pa sem slišal praviti, da so stari ljudje pripovedovali, in ti so to zvedeli od svojih starih očetov, in tem so pripovedovali še starejši predniki, da so se pred davnimi časi tod ustavili tuji vojaki, ki so potem šli naprej v Romunijo.«

»To je stara Dakija,« je planilo veselo iz razburjenega profesorja. In ko je malo nato na označenem mestu po vročičnem grebenju zagledal pred seboj obilno najdbo, je zašepetal s pridržanim glasom:

»To sem slutil! Te črepinje so rimskega izvora! — Toda kaj je to? je nenadoma zaklical s še večjim navdušenjem, potem ko je pod povečalnim steklom eno izmed črepinj natančneje preučil. »Tu je s pristnimi rimskimi črkami vtisnjeno znamenje MA! Vidite, te črepinje,« je z učenim glasom

poučeval začudenega Babama in ga pri tem stisnil na svoje prsi, »izvirajo od posod, ki so jih uporabljali rimski vojaki, in sicer legionarji cesarja Marka Avrelija, ki so prodrli do sem, do severne Panonije. Od tod so prodirali naprej, v Dakijo, kot sem že prej omenil.«

Lončar iz Volčjega potoka, Miklos Adam, še naprej vtiskuje v svoje lončene lonce priprosto znamenje MA. Babamove črepinje pa so razstavljene v mestnem muzeju v Marmaros-Szigethu in pod njimi je napis, ki pravi, da so to starorimske posode iz časa Marka Avrelija.

Babám sam pa je varuh novega muzeja. Večkrat se spomni na profesorja Falvo in pri tem se ne more znebiti občutka, da se ta nesrečni mož ni mogel nikdar znebiti svoje fiksne ideje.

(Konec)

Športni kotichek

Smučarske tekme v Št. Janžu v Rožu

Športno društvo št. Janž že skozi vsa povojna leta izvaja smučarsko tekmovanje na šentjanžkih Rutah. Doslej so se te tekme vršile redno v začetku marca, kar je bilo radi mlilih zim večkrat zelo tvegano. Zato so letos pohiteli in že preteklo nedeljo izvedli dobro uspele tekme. Ker se je društvo letos poživilo, je tudi zimsko-športna pagona pomnožila svoje vrste. Tekmovanje se je vršilo v popoldanskih urah in je privabilo mnogo gledalcev na teren.

Tekmovanje se je vršilo v treh skupinah: »starejši« so tekmovali v veleslalomu in v teku skozi vrata. Udeležencev te skupine je bilo 5; kot gostje so sodelovali tudi smučarji z Bistrice. Prvo mesto je dosegel ponovno Gabriel Mihl — Tišlarjev, dočim je njegov brat Hanzl dvakrat padel in dobil pri tem težji udarec. Drugo mesto je dosegel Inzko Hanzl. Anhell Dieter se je zlasti v slalomu odlikoval.

Skupina »mlajših« je štela 106 tekmovalcev. Pri tej skupini smo mogli zabeležiti največji napredek in skoro nič ne zaostajajo za starejšimi. V tej skupini so se odlikovali kot prvi Siedler Andrej, kot drugi Vili Moschitz in kot tretji Lapusch Hans.

V skupini »najmlajših« je nastopilo 10 tekmovalcev. To so mali smučarji, med katerimi nekateri mnogo obetajo. Najbolj so se seveda postavili v tej skupini naši študentje — nižješolci. Prvo mesto je zasedel dijak Pšneider Hanzl, drugo Gabriel Štefi, tretje pa dijak Hornböck Toni.

Po končanih tekmah so bili v gostilni Tišlar razglašeni rezultati in razdeljene nagrade.

Hokej na ledu

V času od 2. do 12. marca bo švica prizorišče velikih bojov za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Izrebane so bile tri skupine. V prvi bo nastopala velika šestorica: Kanada, ZDA, ZSSR, ČSSR, švedska in Finska z zmagovalci srečanj Zah. Nemčija — švica in Vzhod. Nemčija — Norveška. Poraženi moštvi bosta nastopili v drugi skupini skupno z Italijo in Poljsko ter z zmagovalci srečanj Avstrija — Romunija in Velika Britanija — Belgija. Poraženi moštvi druge skupine se bosta borila v

Filmi

Borovlje: Sobota, dne 21. 1.: Der Satan lockt mit Liebe (IVb). — Pobegli kaznjenc ustreli svojo prijateljico, ko jo vidi z drugim. Brutalna izmišljotina najslabše vrste. — Nedelja, dne 22. 1.: Ja, so ein Mädchen mit 16 (III). — Muzikalni film za prijatelje šlagerjev. — Torek, dne 24. 1.: Der rote Kreis (IV). — Angleška policija se bori proti izsiljevalcem in morilcem. Napet kriminalni film. — Četrtek, dne 26. 1.: Dschungelsaga (IIa + +). — Krasen dokumentarni film o nepoznanem ljudstvu v indijski džungli.

Dobrla ves: Sobota in nedelja, dne 21. in 22. 1.: Peter Voss, der Held des Tages (III). — Pustolovska komedija — prijetna zabava. — Sreda, dne 25. 1.: Wege zum Ruhm (III). — Castihlepn general v prvi svetovni vojni pusti ustreli nedolžne vojake.

Miklavčevo: Nedelja, dne 22. 1.: Du bist wunderbar (III). — Zapisana nevesta mornarja potuje v Hamburg, da bi poiskala svojega zaročenca in se pri tem zaljubi v njegovega komandanta. Dolgočasna veseloigra za ljudi s skromnimi zahtevami. — Četrtek, dne 26. 1.: Wege zum Ruhm (III). — Glej pod Dobrla ves.

Pliberk: Sobota in nedelja, dne 24. in 25. 1.: Melodie und Rhythmus. Muzikalni veseloigra. Sin dirigenta se loči od svojega očeta in ustanovi svoj orkester. — Torek, dne 25. 1.: Mit 1000 Volt in den Tod (IVa)! — Privetni detektiv odkrije zločine v živčni kliniki. Kriminalni film z mnogimi grozljivimi prizori.

Št. Jakob v Rožu: Sobota, dne 21. 1.: Worüber man nicht spricht (V). — Maturantinja rodi nezakonskega otroka. Kolportажna zgodba najslabše vrste. — Nedelja, dne 21. 1.: Der Priester und das Mädchen (V). — Primitiven domovinski film. Rudolf Prack kot odpovedujoč vaški župnik v primitivnem domovinskem filmu poln lažnosti. Krščansko življenje in duhovništvo se prikazuje v žaljivih slikah.

Bistrica v Rožu: Sobota, dne 21. 1.: Der Priester und das Mädchen (V). — Glej pod Št. Jakob v Rožu. — Nedelja, dne 22. 1.: 10 Sekunden vor dem 3 Mord (IVa). — Kriminalni film z lahko ljubezensko zgodbo. — Sreda, dne 25. 1.: Nick Knattertons Abenteuer (III). — Kriminalni film z veselim vložki. Za malo zahtevne obiskovalce.

Mestno gledališče:

Petek, 20. 1.: Donnerstag, drama (premiera). — Sobota, 21. 1.: Der müde Theodor, burka. — Nedelja, 22. jan. ob 15.00 uri: Giuditte, opereta. — Sreda, 25. 1.: Giuditte, opereta. — Četrtek, 26. 1.: Der müde Theodor, burka. — Petek, 27. 1.: Eugen Onegin, opera (premiera). — Sobota, 28. 1.: Glück muß man haben, opereta. — Nedelja, 29. 1. ob 15. uri: Eugen Onegin, opera. — Začetek ob delavnih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15. uri.

V GLEDALIŠČU ZANIMIVA PREMIERA

Jutri v petek bo v mestnem gledališču prva predstava igre »Četrtek« (Donnerstag), ki jo njen avtor Fritz Hochwälder imenuje »moderni misterij«. Igra združuje v sebi mnogo različnih kvalitet.

tretji skupini z Jugoslavijo, Francijo, Nizozemsko in Južno Afriko.

Na zadnjem svetovnem prvenstvu l. 1959 v Pragi je zmagala Kanada pred Sovjetsko zvezo, Čehoslovaško in Združenimi državami. V kanadski ekipi je igral tudi mladi Slovenec Janez Smerke, katerega ocene so bile polne največjih pohval. Bil je eden najboljših igralcev svetovnega prvenstva. Kot nam je znano, je na olimpijskem turnirju v Squaw Valleyu presenetljivo zmagala ekipa ZDA in pustila za seboj renomirane šestorice Kanade in Sovjetske zveze.

Kanadčani se bodo letos skušali oddolžiti za tesni poraz z 2 - 1 in bodo poslali v švico zelo močno ekipo. Na gostovanju po Severni Ameriki pa je tudi reprezentanca Sovjetov prikazala izredno lepo igro in je porazila nekatere najboljše ameriške ekipe. Zmagovalec svetovnega prvenstva je trenutno še negotov. Verjetno ga moramo iskati med ekipami Kanade, ZSSR in ZDA. Tudi švedska je trenutno v veliki formi, kar nam dokazujejo velike zmage nad ČSSR, ki je do sedaj skupno z Rusi tvorila evropski vrh.

Izgledi za avstrijsko reprezentanco niso rožnati. Po znani nad Romunijo (ki jo je vsekakor bilo pričakovati) jim bodo stala nasproti odlična moštva

STADLER Möbel

Das Schöne am Leben ist die Freude daran

Fühlen Sie sich in Ihren vier Wänden wohl, ist alles praktisch und schön eingerichtet? Schon der erste Augenblick am Morgen entscheidet über den Tag. Ein neues Schlafzimmer beschert Ihnen immer einen frohen Tagesbeginn.

Ist Ihre Wohnung perfekt?

Warum nutzen so viele Hausfrauen noch nicht die wirklich praktischen und arbeitsverkürzenden Anbauküchen mit der äußerst strapazierfähigen Kunststoffoberfläche? Für moderne Menschen ist diese ganz auf die Arbeitsnotwendigkeit zugeschnittene Küche einfach Ideal. Sehen Sie sich unsere Musterküche einmal an. Sie sind begeistert.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
■ Die Auswahl ist unübertroffen.
■ Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
■ Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
■ Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
■ Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr Haus der guten Möbel KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

Poljske, Italije in verjetno Velike Britanije. Vemo, da hokej pri nas kvalitetno ni na visoki stopnji in zato bi bil že vsak tesen poraz s temi moštvi za avstrijsko zastopstvo velik uspeh.

Smučarsko tekmovanje za pokal Lauberhorn

Mimo so časi, v katerih je na mednarodnih smučarskih tekmah v alpskih disciplinah edinstveno prevladovala Avstrija in pobirala vse favorite. Mladi tekmovalci zastoj sanjajo o nepremagljivem Seilerju in ga skušajo posnemati. Borba za vrh je čedalje bolj izenačena. Francozi in Italijani se izredno hitro razvijajo.

V kombinaciji je zmagal Francoz Perillat pred lanskeoletnim zmagovalcem Pepijem Stieglerjem. Ponovno smo videli, da je smuk postal kraljestvo tujih tekmovalcev in avstrijska ekipa le še v slalomu in veleslalomu uživa del nekdanje slave. Velik uspeh je dosegel Pepi Stiegler z zmago v slalomu. V tej disciplini so se tudi ostali Avstrijci izvrstno odrezali.

Pletilne aparate za vsako potrebo. Predvajanja vsak dan pri Sattler, Klagenfurt, am Heuplatz.

Najnoveste kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje. Gospodinske potrebine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Ugodne ponudbe! Prešite odeje 98.—, flanelaste odeje 49.— pri Sattler, Klagenfurt, am Heuplatz.